

JOULUKUU 2020

4

TEEMA
MUSIIKKI

CRUX

KIRKON AKATEEMISET AKI R.Y.

Liturginen Ensemble Munkkivuori - rakkaudesta jumalanpalvelukseen s. 32

- **Työelämä ja jatko-opinnot** s. 22
- **Alanvaihtajat - mikä pakottaa lähtemään?** s. 57

VERKOSSA
jäsenedut

Pieni liekki tänään syttyy
talven synkkään pimeyteen.

Pieni liekki valon antaa,
toivon tuikkeen sydämeen.

Pieni liekki pimeydessä
nyt voi olla jokainen,
pieni liekki, joka kantaa
valon luokse kaikkien.

– Anna-Mari Kaskinen

ULLA RUUSUKALLIO

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

16.11.2020 ASTI

ulla.ruusukallio@evl.fi

Työ, teknologia ja ihminen

Monitilatoimisto. Avokonttori. Sähköpöytä ylös, luurit päähän merkiksi, ettei saa häiritä. Osa tarvitsee ne luurit korville voidakseen edes yrittää keskittyä. Silti jää häiritsemään liike silmäkulmassa, luurien läpi kuuluvat iloiset tervehdykset ja rupattelu. Pelko siitä, että joku kuitenkin keskeyttää. Tämä on hyvä, sanoo esimies. Tämä on nykyaikaa.

Teams-kokous. Pyydät puheenvuoroa, mutta puheenjohtaja ei näe, koska on itse puhelimella kokouksessa. Käytännöt sopimatta: kuinka puheenvuoroa pyydetään, kuka seuraa chat-kenttää puheenjohtajan puolesta. Luovutat, sillä nopeampien puhe soljuu jo muualla. Kyllä kokoukset näin onnistuu, kuulet käytävällä.

Jumalanpalvelus. Striimaus ei pelaa. Palaute on kriittistä: pettymys vyöry ja ohjeita satelee. ”Antakaa ammattilaisten käsiin, jos ette tunarit itse osaa.”

Etätyötä kotona. Kertovat sen onnistuvan erinomaisesti. Onnistuu, jos on työhuone, eikä lapsia, puolisoa eikä lemmikkieläintä. Keittiön pöydän ääressä ei – elämän äänten ja liikkeen keskellä. Eikä saunassa, jonne wlan ei yllä, eikä junassa, jossa wlan pätkii.

Ajat toistamiseen samaan risteyskseen. Navigaattori kehottaa vielä kerran palaamaan. Olisi pitänyt tarkistaa reitti ennalta! Avain ei toimi kirkon sähkölukossa, lataus on loppunut. Puhelimesta virrat vähissä, ei voi soittaa. Palvelin kaatunut Helsingissä. Ei pääse Kipaan, ei Populukseen, ei Domukseen. Työt seisoo.

Tuntuu, että koko viikkona et saanut mitään aikaan. Kuormitus tuntuu kuitenkin paineena päässä, kipuna kropassa ja levottomuutena mielessä.

Vapaapäivät ja palautuminen. Kaipaavat palautumista pitkistä ja hajanaisista työpäivistä.

Ajo mökin rauhaan, jossa oletusarvona luvassa vain hiljaisuutta, unta ja esteettömän maiseman katselua. Paitsi että naapuri aloittaa jo aamusta päältä ajettavalla pudonneiden lehtien huolellisen silppuamisen. Tikkakosken väki suorittaa ylilentoja ja moottorivenei-

lijä päästelee vielä syksyn viimeiset kierrokset ennen veneen nostoa.

Työ on muuttunut. Mutta mihin jäi ihminen, kun tekniikka otti ylivallan? Teknologia on hyvä renki, mutta erittäin huono isäntänä. ✕

Työ on muuttunut.
Mutta mihin jäi
ihminen, kun
tekniikka otti
ylivallan?

TEEMA: MUSIIKKI

- 18 **LITURGINEN
ENSEMBLE MUNKKIVUORI**
kehittää jumalanpalveluselämää
taiteellisin keinoin
- 22 **TYÖELÄMÄ JA JATKO-OPINNOT**
Innostumista ja raakaa työtä
- 26 **USKONNOLLINEN LAULU**
Suvivirrestä Hard Rock Hallelujaanko?
- 30 **KANTTORIN VIRANHAKU**
vaatii laajaa valmistautumista
- 32 **MONINAISENA**
Kanttori musiikin moniosaaja
- 34 **TIKKURILAN KIRKKO**
saa uudet urut ja carillon

ARTIKKELIT

- 40 **DIGITAALINEN KOHTAAMINEN**
Jos voisin unelmoida
- 44 **SUKUPUOLI, VAIKENEMINEN,
TEOLOGIA –**
Yhteisöön kuulumisen esteitä
vai perusteita?
- 48 **JUMALAN TAHDON KYSYMYS**
Pappien käsitykset samaa sukupuolta
olevien avioliitosta
- 52 **JOHTAMISEN ERITYISKOULUTUS**
- 56 **KIRJASTOJÄRJESTELMÄ**
seurakunnan työntekijöille

34

CRUX

JULKAISIJA
Kirkon akateemiset AKI ry.
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA
Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI
Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515,
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Päivi Helén, kappalainen
Kaisa Iso-Herttua,
oppilaitospastori
Henri Järvinen, nuorten aikuisten pappi
Laura Leipakka,
tapahtumakoordinaattori
Jani Lamberg, kappalainen
Anna Pulli-Huomo, kanttori
Ismo Savimäki, kanttori
Ari Stenman, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET
Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU
Otavamedia Oy
Firdonkatu 2 T 151
00015 Otavamedia

KANNEN KUVA
Mari Erävaara

ILMOITUSHINNAT

Koko	
2/1 s.	380 mm x 255 mm 1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm 1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm 73 mm x 228 mm 560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm 330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm 200,- euroa
takasivu	190 mm x 230 mm 1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPIAIKKA
PunaMusta Oy

AJANKOHTAISTA

Ajankohtaista edunvalvonnassa	6
AKIn puheenjohtaja jatkaa - hallitus v. 2020- 2022	11
NKS2020 on nyt NKS2021	11
Pappisliitto ja Teologiliitto saivat uudet puheenjohtajat	12
AKI kouluttaa	13
Maria Väinölä on Vuoden Kanttori 2020	14
Vuoden pappi 2020 on Markus Kartano	15

VAKIOT

Pääkirjoitus	3
Päätoimittajalta	10
Sarjakuva	13
Akipedia	16
Puheenjohtajalta	17
Teologiliiton kuulumisia	25
Työntekijän näkökulma	39
Opiskelijavinkki	43
Eläkeläisen mietteitä	51

KHO:

Papille sai antaa varoituksen homoparin vihkimisestä

Korkein hallinto-oikeus antoi syyskuussa ratkaisunsa varoituksesta, joka annettiin samaa sukupuolta olevan parin vihkineelle papille vuonna 2017.

KHO katsoi, että papille annettu varoitus oli laillinen.

Edellisen kerran aihetta on käsitelty Cruxin numerossa 4/2017.

JUSSI JUNNI

TOIMINNANJOHTAJA, KIRKON AKATEEMISET AKI R.Y.

Syyskuun 18. päivänä saatiin Korkeimmasta hallinto-oikeudesta pitkään odotettu ratkaisu 2020:97. Kyse oli siitä, saiko Oulun hiippakunnan tuomiokapituli antaa varoituksen papille, joka oli piispainkokouksen ja kirkkohallituksen ohjeiden vastaisesti vihkinyt avioliittoon kaksi keskenään samaa sukupuolta olevaa henkilöä.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus oli viime vuonna kumonnut varoituksen samassa asiassa. Tuomiokapituli valitti ratkaisusta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja valitus menestyi. KHO katsoi, kenties monien odotusten vastaisesti, että tuomiokapitulilla oli oikeus varoituksen antamiseen.

Vihkimisen oikeudellinen epäselvyys

Kirkkolaki ja kirkkojärjestys – kirkon lainsäädännölliset normit – eivät sano vihittävien sukupuolesta mitään. Kirkkojärjestyksen 2 luvun 18 §:ssä näet määrätään vain, että vihittävien tulee olla rippikoulun käyneitä ja kirkon jäseniä. Kirkkokäsikirjassa, jonka mukaisesti kirkolliset toimitukset täytyy kirkkolain 4 luvun 2 § mukaisesti suorittaa, vihittävien sukupuoli löytyy lähinnä ilmaisuista ”morsian” ja ”sulhanen”.

Tämän takia jotkin tahot olivat esittäneet, että kirkon oikeudessa ei ole määräystä vihittävien sukupuolesta, ja sen vuoksi papit voisivat vihkiä kirkollisesti avioliittoon ketkä tahansa kaksi rippikoulun käynyttä kirkon jäsentä näiden juri-

disesta sukupuolesta riippumatta. Sen vuoksi myös Pohjois-Suomen hallinto-oikeus vuosi sitten piti vihkimistä koskevaa oikeustilaa epäselvänä, ja se oli riittävä syy kumota rangaistus.

Avioliittolain ja kirkkolain suhde

Avioliittolain 1.3.2017 tapahtuneen muutoksen merkityksestä kirkolle on esitetty kaksi näkemystä: Ensimmäisen mukaan avioliittolain muutos tarkoitti avioliittokäsityksen muutosta myös kirkkolaissa niin, että jatkossa avioliittoon vihkiminen kirkossa tarkoitti myös muiden kuin heteroparien vihkimistä. Toisen mukaan kirkkolaissa oli oma, avioliittolaista erillinen avioliittokäsitys, joka ei avioliittolain muutoksessa ollut muuttunut.

KHO:n ratkaisussa tämä jälkimmäinen kanta katsottiin oikeaksi. Vaikka avioliittolakia muutettiin, kirkon oikeudessa avioliittokäsitys pysyi ennallaan. Tämä on sinänsä lainsäädännössä tavallista: eri laeissa käytetään samoja sanoja eri tavalla, usein ne on eksplisiittisestikin määritelty eri tavoin. Toisaalta oikeusjärjestyksessämme ei ole kuin yksi avioliittoinstituutio, johon voidaan vihkiä kahdella erilaisella menettelyllä (kirkollisella vihkimisellä ja siviilivihkimisellä). Siten kirkon lainsäädännössä ei varsinaisesti voi olla erilaista avioliittokäsitystä, koska yhteiskunnassamme on vain yksi avioliittoinstituutio.

Kirkon lainsäädännössä voivat ”omana avioliittokäsityksenä” olla

lähinnä avioliittolain 16 § mukaiset uskontokunnan omat lisäedellytykset vihkimiselle. KHO:n ratkaisussa oli kyse siitä, missä ne oli määritelty.

Kirkkokäsikirjan merkitys oikeuslähteenä

Kirkkolain 4 luvun 2 § mukaan kirkollisista toimituksista määrätään kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa. Yhtäältä on vedottu kirkkokäsikirjan asemaan vihittävien sukupuolta rajoittavana normina, toisaalta on katsottu, että kirkko-

**Vaikka
avioliittolakia
muutettiin, kirkon
oikeudessa
avioliittokäsitys
pysyi ennallaan.**

käsikirjan rooli oikeuslähteenä on vähintäänkin epäselvä. Tälle kannalle esimerkiksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeus päätyi vuosi sitten.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan kirkkolakia, kirkkojärjestystä ja kirkkokäsikirjaa on tarkasteltava oikeudellisena kokonaisuutena. Ne kaikki hyväksytään kirkolliskokouksessa 3/4 määräenemmistöllä. Kirkkokäsikirja tarkoittaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sääntelyä vihittävien sukupuolen osalta. Avioliittolain muutos ei muuttanut sitä lähtökohtaa, että avioliittoon vihkimistä koskeva toimitus on kirkon oikeuden kokonaisuudessa aikanaan hyväksytty vain miehen ja naisen väliseksi.

Kirkon opin ja lainsäädännön suhde

Avioliittolain muutoksesta käydyssä keskustelussa on ollut jokseenkin yksimielistä, että kirkon opetus avioliitosta miehen ja naisen välisenä suhteena ei ollut muuttunut. Tämä oli todettu myös kirkolliskokoukselle annetussa piispainkokouksen selonteossa vuonna 2016. Oikeudellinen kiista koski sen sijaan sitä, oliko avioliittolain muuttamisen jälkeenkin vihittävien sukupuolta rajattu kirkon oikeudessa vai ko ei.

KHO antoi tuomiossaan ratkaisevan merkityksen kirkon opille avioliitosta. Kirkolla on KHO:n mukaan perustuslain takaama autonomia päättää omasta opillisesta sisällöstään sisältäen sen, miten ja missä oppi ilmaistaan. Siksi ei

voida edellyttää, että yhteiskunnan lainsäädännön muuttuessa kirkko joutuisi erikseen päättämään oman aiemman opetuksensa säilymisestä. KHO on halunnut myös välttää sen mielikuvan, että tuomioistuimet voisivat ratkaisullaan vaikuttaa kirkon opin sisältöön.

Perusoikeuksien punnintaa

KHO joutui ratkaisussaan punnitsemaan kahden perusoikeuden, nimittäin uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden välistä suhdetta. Tätä ei tosin ratkaisussa täydellisesti kirjoitettu näkyviin. Tässä ratkaisussa uskonnonvapaudelle ja kirkon autonomialle annettiin suurempi painoarvo kuin yhdenvertaisuus-

delle. Suomen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännössä on yleisenä periaatteena, ettei sitä sovelleta uskonnonharjoitukseen. Siinä mielessä KHO:n ratkaisu on johdonmukainen, kun kyse on uskonnollisen – vaikkakin samaan aikaan myös yhteiskunnallisen – toimituksen suorittamisesta ja siten uskonnonvapauden ydinalueesta.

Ratkaisu olisi voinut olla toisenlainen, jos asiassa ei olisi ollut kyse uskonnonvapauden ydinalueesta, vaan asia olisi kuulunut esimerkiksi työläinsäädännön alaan. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöä on noudatettava myös uskontokuntien toiminnassa, ellei erikseen ole toisin säädetty. Tuomioistuimet ovatkin todenneet, että esimerkiksi rekisteröity parisuhde ei ole este toimia kirkon virassa, koska asiasta ei ole nimenomaisesti säädetty. Sama koskee muutettavat muuttaen myös työntekijää, jonka aviopuoliso on samaa sukupuolta.

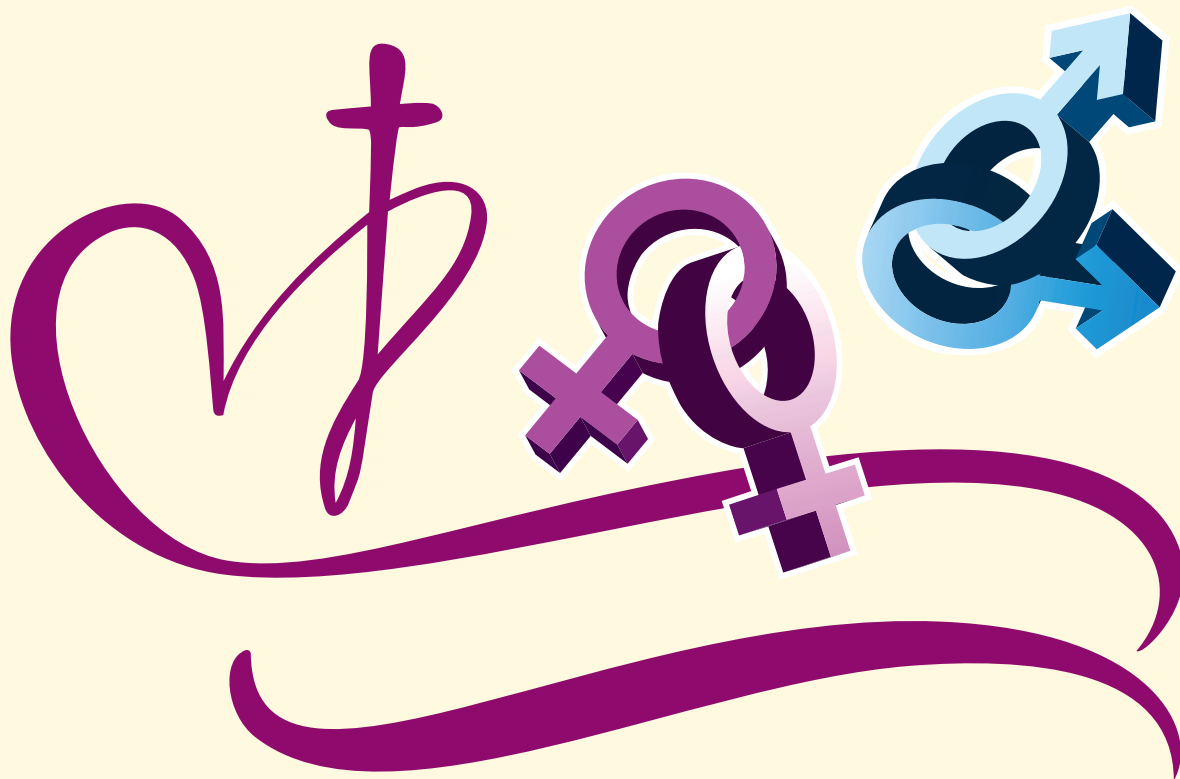
Ratkaisun seuraukset

KHO:n ratkaisu on ainakin jonkinlainen välimerkki keskustelussa, joka koskee samaa sukupuolta olevien parien asemaa kirkossa. Pappia voidaan rangaista siitä, että hän vihkii avioliittoon keskenään samaa sukupuolta olevia ihmisiä.

Samaa sukupuolta olevan parin vihkimisestä annetusta varoituksesta oli valitettu ainakin kolmeen muuhunkin hallinto-oikeuteen. Nämä valitukset ovat odottaneet Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua. Nyt kun se on saatu, on to-

**KHO antoi
tuomiossaan
ratkaisevan
merkityksen
kirkon opille
avioliitosta.**

dennäköistä, että hallinto-oikeudet noudattavat KHO:n linjaa.

KHO ei kuitenkaan todennut, että rankaiseminen on välttämättöntä. Tuomiokapitulit tekevät tässä itsenäistä harkintaa. Todennäköistä on, että osa tuomiokapituleista antaa jatkossakin varoituksia ja mahdollisesti kovempiakin sanktioita. Toisaalta osa piispoista on jo ilmoittanut, että heidän hiippakunnassaan samaa sukupuolta olevien parien vihkimiset saavat jatkua.

Piispainkokous käsitteli asiaa lokakuussa, ja totesi, että sanktioiden määräämisessä on ”syytä harkita pidättyväisyyttä”. Täyttä varmuutta siitä, että samaa sukupuolta olevia pareja vihkineitä pappeja ei jatkossa rangaistaisi, ei siten kuitenkaan ole. ✕

**KHO joutui
ratkaisussaan
punnitsemaan kahden
perusoikeuden
- uskonnonvapauden
ja yhdenvertaisuuden -
välistä suhdetta.**

MERJA LAAKSAMO
PÄÄTOIMITTAJA

Kirkkomusiikkia monin muodoin

Vuoden viimeisen Cruxin piti kertoa syyskuussa pidettäväksi suunnitellun Pohjoismaisen kirkkomusiikkisymposiumin teemoista. Koronapandemian takia NKS2020-tapahtumasta tulikin NKS2021-tapahtuma, kun symposiumia siirrettiin vuodelle eteenpäin. Vielä ei ole varmuutta, millä tavalla symposium ensi vuonna voidaan järjestää. Tarkoitus on kokoontua joko kokonaan tai osittain kasvokkain Helsingissä tai koronatilanteen vaatiessa kokonaan verkossa 26.-29.8.2021.

Niinpä tämä Crux kertoo muista kirkkomusiikin teemoista ja symposiumin antiin palataan vuoden kuluttua.

Henri Järvinen vieraili Liturginen Ensemble Munkkivuori -yhtyeen järjestämässä Liturgisessa illassa keskiaikaisessa Pyhän Laurin kirkossa Lohjalla. Yhtye on viimeisten kuuden vuoden aikana kehittänyt liturgisia käytäntöjä ja luterilaista jumalanpalvelusta, tuonut liturgiasta esille näkökulmia, nyansseja, tunnelmia ja mystiikkaa soivassa muodossa.

Jenni Urponen on tutkinut väitöskirjassaan uskonnollista musiikkia perusopetuksen evankelisluterilaisen uskonnon ja musiikin oppikirjoissa. Analyysin perusteella löytyi kolmetoista erilaista uskontoon liittyvää laulutyyppiä, joista viisi on määriteltävissä varsinaisiksi kristinuskon mukaisiksi uskonnollisiksi lauluiksi. Uskonnollisen laulun kriteeristö nosti Suvivirren rinnalle muun muassa uskonnollisävytteisen Hard Rock Hallelujah -laulun.

Samppa Laakson artikkelissa paneudutaan Tikkurin kirkon uusien urkujen ja carillonin eli tornikelloperelin tarinaan. Tikkurilan kirkon uruilla

on yhtymäkohta Vantaan Pyhän Laurin kirkossa olleisiin Zachariassenin vuonna 1895 rakentamiin urkuihin. Carillon on Suomen oloissa ainutlaatuisen. Soitin koostuu 31 kellosta, joten tornikellopereli on Suomen suurin.

Anna Pulli-Huomo kirjoittaa väitöskirjan tekemisestä työn ohessa ja kertoo, miten hänen taiteellinen tutkimuksensa aiheesta ranskalainen 1800–1900-lukujen urkumusiikki suomalaisessa tämän päivän evankelisluterilaisessa jumalanpalveluksessa etenee tohtorinväitökseksi.

Viranhakuprosessin kuvauksissa olemme edenneet kanttorinvirkaan. **Teija Tuukkanen** kirjoittaa, miten kanttorin viranhakuprosessi etenee ja minkälaista valmistautumista viranhaku edellyttää.

Kati Jansa pohtii artikkelissaan, mikä pitää kiinni kirkkoyhteisössä, mikä taas pakottaa lähtemään pois. Viisitoista luterilaista pappisnaista kuvasi hänen sosiologian pro graduunsa, miksi he ovat hakeutumassa pois kirkon töistä.

Laura Kallatsa kirjoittaa väitöstutkimuksensa pohjalta pappien käsityksistä samaa sukupuolta olevien avioliitosta. Suurimmalla osalla papeista on selkeä kanta kysymykseen. Noin puolet (51 %) tutkimukseen vastanneista papeista kannattaa ja noin 40 prosenttia vastustaa samaa sukupuolta olevien kirkollista avioliittoon vihkimistä.

Syksy on tuonut mukanaan myös uusia vuoden henkilöitä: Lämpimät onnittelut Vuoden Kanttorille, **Maria Väinölälle** ja Vuoden papille, **Markus Kartanolle!**

Tunnelmallista adventinaikaa ja hyvää joulun odotusta! ✕

Kirkon juhlat #yhdessä 2023

TAMPEREELLA JÄRJESTETÄÄN 26.–28.5. 2023 Kirkon juhlat #yhdessä2023. Tapahtuma yhdistää Kirkon Musiikkijuhlat, Kirkkopäivät ja Lähetysjuhlat yhteiseksi tapahtumaksi. Haluamme toimia yhteistyössä laaja-alaisesti, kohti yhteisiä päämääriä. Tapahtuma järjestetään yhteistyössä Tampereen seurakuntien kanssa. Tapahtuman musiikin tilaustöitä valmistellaan parhaillaan. Musiikkiryhmät pääsevät harjoittelemaan

tätä ohjelmistoa hyvissä ajoin, syksystä 2021 alkaen. Perinteisiä alueellisia juhlatapahtumia noin vuosi ennen valtakunnallisia juhlia voi myös ryhtyä suunnittelemaan esimerkiksi keväälle 2022. •

Tervetuloa iloitsemaan mahdollisuudesta laulaa yhdessä suurella joukolla Tampereella toukokuussa 2023!

Minna Raassina jatkaa AKIn puheenjohtajana

KIRKON AKATEEMISET AKI r.y:n puheenjohtajaksi vuosiksi 2020–2022 on valittu Suomen Kanttori-urkuriliiton puheenjohtaja, MuM **Minna Raassina**. Valinnan teki AKIn valtuusto kokouksessaan 17.11.2020.

Raassina työskentelee Savonlinnan seurakunnan johtavana kanttorina.

– Kiitän luottamuksesta. Kannatus yli perusliittojen rajojen tuntuu hyvin merkitykselliseltä. On hienoa saada jatkaa tätä työtä! Raassina toteaa.

Raassina on toiminut AKIn sekä Kanttori-urkuriliiton puheenjohtajana vuodesta 2018 alkaen.

Valtuusto valitsi myös uudet hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuosille 2020–2022. Hallitukseen valittiin:

Riitta Haapa-aho (Pappisliitto), varajäsen **Ossi Tervonen**
Markku Hekkala (Kanttori-urkuriliitto), varajäsen **Hanna-Riikka Inkeroinen**
Mikko Huhtala (Pappisliitto), varajäsen **Jaakko Muhonen**
Janne Keränen (Pappisliitto), varajäsen **Raija Korhonen**
Janette Lagerroos (Pappisliitto), varajäsen **Mats Lindgård**
Laura Leipakka (Teologiliitto), varajäsen **Torsti Henttinen**
Mirja-Liisa Lindström (Pappisliitto), varajäsen **Heikki Karppinen**
Osmo Luukkonen (Pappisliitto), varajäsen **Laura Hienonen**
Anna Marte (Kanttori-urkuriliitto), varajäsen **Mari Lamminen**
Keijo Piirainen (Kanttori-urkuriliitto), varajäsen **Johanna Laasio**
 Puheenjohtaja Minna Raassinan varajäseneksi valittiin **Pia Bengts** •

Papiston päivät 2021

SEURAAVAT VALTAKUNNALLISET PAPISTON PÄIVÄT järjestetään Seinäjoen Framilla **6.-7.10.2021**, mikäli koronatilanne sallii isojen tapahtumien järjestämisen. Maaliskuussa ilmoittautumisen alkaessa arvioidaan, voidaanko päivät koronatilanteen vuoksi järjestää, vai onko niitä siirrettävä vuodelle eteenpäin.

Päivien hinta ilman majoitusta tulee olemaan 220 euroa jäseniltä ja 260 euroa ei-jäseniltä.

Papiston päivät ovat ainoa koko maan papistoa yhdistävä kollegiaalinen koulutustapahtuma. Toivottavasti pääsemme syksyllä kokoontumaan Seinäjoelle! •

Muistathan myös NKS2020-tapahtuman, joka on nyt NKS2021!

POHJOISMAINEN KIRKKOMUSIIKKISYMPOSIUM siirrettiin koronan takia elokuulle 2021. Kokoonnumme joko kokonaan tai osittain kasvokkain Helsingissä tai koronatilanteen vaatiessa kokonaan verkossa **26.-29.8.2021**. Ilmoittautuminen on auki, käytä hyödyksesi tälle vuodelle myönnettyt määrärahat ja ilmoittaudu mukaan! •

Pappisliiton puheenjohtajaksi Janne Keränen

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITON puheenjohtajaksi vuosiksi 2020–2022 on valittu Suomen Lähetysseuran palvelupäällikkö, pastori **Janne Keränen**. Valinnan teki Pappisliiton valtuusto kokouksessaan 16.11.2020.

Keränen on ensimmäinen Pappisliiton puheenjohtaja, joka työskentelee seurakunnan sijaan kristillisessä järjestössä.

Valtuusto suoritti myös hallituksen täydennysvaalin erovuoroisten tilalle. Hallitukseen valittiin uusina jäseninä **Riitta Haapa-aho** (Espoon hiippakunta), **Janette Lagerroos** (Porvoon hiippakunta) ja **Jani Latva-Nikkola** (Lapuan hiippakunta). Jatkokaudelle valittiin **Mirja-Liisa Lindström** (Oulun hiippakunta).

Mikko Huhtala (Kuopion hiippakunta), **Sari Järnfors** (Turun arkkihiippakunta), **Raija Korhonen** (Helsingin hiippakunta), **Osmo Luukkonen** (Mikkelin hiippakunta) ja **Sanna Vuorela** (Tampereen hiippakunta). Vuonna 2019 alkaneet kaudet jatkuvat vuoteen 2021 saakka. •

Teologiliiton puheenjohtajaksi Laura Leipakka

SUOMEN TEOLOGILIITON vuosikokous valitsi puheenjohtajakseen vuosiksi 2020–2022 teologian maisteri **Laura Leipakan**. Teologiliiton vuosikokous pidettiin 26.10.2020.

– Suomen teologiliitto katsoo innolla tulevaan, sillä joukkomme kasvaa tasaisesti. Meitä teologeja työskentelee yhä enemmän eri aloilla monipuolisissa tehtävissä. Toivon, että voin omalta osaltani yhdessä hallituksen kanssa rakentaa sellaista ammattiliittoa, joka palvelee kattavasti yhä moninaisempaa ammattilaisten joukkoa. Kiitän vuosikokousta valinnastani tähän tehtävään ja pyrin toimikauteni ajan omalta osaltani lisäämään teologien osaamisen tunnistamista työelämässä, Leipakka toteaa.

Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin **Anna Hästö**, **Lotta Kirmanen** ja **Joanna Töyräänvuori**. Hallituksen jäseniksi jatkokaudelle valittiin **Torsti Henttinen** ja **Mikko Myllys**. Hallituksen varajäseneksi valittiin **Olli Lampinen-Enqvist**. •

Pappisliiton apurahat kuudelle hakijalle

PAPPISLIITON APURAHAT julkistettiin valtuuston syyskokouksessa.

Tieteellinen apuraha 6 000 euroa jaettiin **Kirsi Muurimäelle** lähi-esimiesten hengellistä johtamista käsittelevään ylemmän pastoraalin tutkimukseen.

Käytännöllinen apuraha 6 000 euroa jaettiin useamman hakijan kesken seuraavasti:

- 3 000 euroa **Tuija Kruusille** ja **Laura Leverinille** työnhauksesta kertovien videoiden tuottamiseen
- 2 000 euroa **Petri Tikalle** Toivo-seminaarin järjestämiseen
- 1 000 euroa **Heidi Pitkäselle** Kirkon töitä Joensuusta 2001–2021-juhlaseminaarin järjestämiseen yhdessä Idän Viisaat -alumnihdistyksen ja Itä-Suomen yliopiston filosofisen tiedekunnan teologian osaston kanssa.

Näiden lisäksi jaettiin hallituksen myöntämä 6 000 euron apuraha **Valtteri Virralle** ylemmän pastoraalin tutkimukseen kirkkoherran välillisen vaalitavan vaikutuksista kirkkoherran valintaan mukaan lukien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat. •

Kirkon akateemiset AKIn koulutukset

LIVET JA WEBINAARIT ALKUVUODESTA 2021

AKIN KOULUTUSKALENTERI on täynnä mahdollisuuksia – Laita päivät jo kalenteriisi!

Etäkoulutuksemme ovat vuoden aikana osoittautuneet sujuviksi ja joustaviksi. Käytämme Howspace-koulutuslustoja sekä Teams-kousta, jossa vuorovaikutus syntyy kuin itsestään.

Siispä tutustu ohjelmaamme verkkosivuillamme www.akiliitot.fi – ilmoittautumislinkit ja koulutusten sisällöt löydät tapahtumakalenterista! AKI-livet löydät totuttuun tapaan facebook-sivuiltamme!

KEVÄÄN OHJELMASSA SEURAAVAA:

- **15.1. Webinaari:** neuvottelujen paikallinen tuki
- **21.1. klo 13.00-15.30 Webinaari:** Työnhakuvalmennus osa 1: Paperit kuntoon & rekrytoijan vinkit työnhakuun
- **28.1. klo 13.00-15.30 Webinaari:** Työnhakuvalmennus osa 2: Työttömyysturva, viranhaku ja yksityisyyden suoja
- **1.2. klo 15 AKI-live:** perhe ja työ samassa kalenterissa
- **22.2. klo 15 AKI-live:** Joka työntekijän viestintätyökalut

Tarkista yhteystietojesi ja muiden jäsentietojesi ajantasaisuus

– Saat kaksi AKIn tyylikästä kasvomaskia!

JÄSENTIEDOT kannattaa pitää ajan tasalla, jotta voimme parhaiten ajaa etujasi työelämässä. Tieto esim. työnantajan vaihtumisesta, palkantomasta jaksosta, opintojen päättämisestä tai eläkkeelle siirtymisestä ei välity meille automaattisesti.

Voit tarkistaa tietosi ja päivittää mahdolliset muutokset itse. Linkin

palveluun löydät kotisivuiltamme www.akiliitot.fi/147. Kun kuittaa lisätietoa -kenttään "Ajan tasalla!", toimitamme postiosoitteeseesi AKIn tyylikkäästä mustasta maskista!

Voi ilmoittaa muutokset myös sähköpostitse toimisto@akiliitot.fi tai puhelimitse 09 4270 1503 tai 09 4270 1515.

Muistathan, että mikäli työnantajasi on vaihtunut, sinun tulee jäsentietojesi päivittämisen lisäksi antaa uusi **valtakirja työnantajalle** jäsenmaksun perimiseksi. Linkki sähköisesti täytettävään lomakkeeseen löytyy liiton kotisivuilta. Voit myös tilata valtakirjan Akin toimistosta toimisto@akiliitot.fi •

Maria Väinölä on Vuoden Kanttori 2020

KUVA: KARI VÄLIKANGAS

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON hallitus on nimennyt Vuoden Kanttoriksi 2020 Seinäjoen seurakunnan johtavan kanttorin **Maria Väinölä**n. Väinölä vastaanotti palkintonsa Suomen Kanttori-urkuriliiton valtuuston syyskokouksen yhteydessä maanantaina 16.11.2020. Valinnan perusteluissa todetaan, että Maria Väinölä on laaja-alainen muusikko, jonka jättämä musiikkijälki Etelä-Pohjanmaan alueelle on vahva. Hän on mm. tilannut useita sävellyksiä seurakunnan käyttöön ja on toiminut seurakunnan kesäkonserttisarjan "Suvimusiikkia" taiteellisena johtajana vuodesta 1993 lähtien. Väinölä toimii ansiokkaasti seurakunnassaan kanttoreiden ja musiikkikoulun rehtorin esimiehenä. Hän ottaa huomioon myös nuoret työntekijät ja kausityöntekijät auttaen heitä kannustavalla tavalla uran alkuun kirkkomuusikkona. Väinölä on myös Suomen kanttori-urkuriliiton alaostaston aktiivinen toimija, joka pitää ammattikuntansa ja alaistensa puolta. Maria Väinölä on avoin, mutta säntillinen työhyönteisön kehittäjä.

Musiikin maisteri, kanttori Maria Väinölä on syntynyt vuonna 1960.

Hän valmistui kanttoriksi (MuM) Sibelius-Akatemian Kuopion koulutuskiköstä ensimmäisenä uuden korkeakoulupohjaisen tutkinnon suorittaneena kanttorina vuonna 1984. Urkujensoiton A-tutkinnon hän suoritti erinomaisin arvosanoin vuonna 1987 professori Kari Jussilan johdolla. Etelä-Pohjanmaalta kotoisin oleva Väinölä siirtyi Vantaankosken seurakunnasta Seinäjoen seurakuntaan 1990. A-kanttorin virkaa hän on hoitanut vuodesta 2003 ja toimii nyt myös johtavana kanttorina. Väinölä konsertoi urkurina ja pianistina oman työnsä ohessa.

Maria Väinölä osallistui WSOY:n kustantaman Ripari -riippikoulukirjan tekemiseen. Kirja ilmestyi 1991 ja Väinölä laati siihen kirkkomusiikin opetuskokonaisuuden. Seinäjoen alkuvuosina hänellä oli johdettavanaan lasten- ja nuorten kuoroja. Tällä hetkellä Väinölä johtaa Lakeuden Ristin kamarikuoroa. Koko uran ajan urkujensoitto on ollut hänen vahvuutensa ja tärkeä osa työtä. Lakeuden Ristin upeat konserttiurut ovat antaneet siihen erinomaisen lähtökohdan.

Työssään kanttorina Maria Väinölällä on ollut mahdollisuus osallistua useiden sävellysten tilaamiseen. Kari Karjalainen on säveltänyt kolme laulua triolle sopraano-baritonitorvi-urut. Leena Kosola, Tanja Karjalainen ja Maria Väinölä kantaesittivät teokset vuosina 2015 ja 2016. Seinäjoen seurakunnan ja Maria Väinölään tilauksesta Kari Karjalainen sävelsi 2017 reformaation juhluvuoden ja Suomi 100 v. juhluvuoden kunniaksi Urkufantasian, joka yhdistää Jumala ompe linnamme virren ja Tuuli se taivutti koivunlarvan kansanlaulun teemoja. Karjalainen omisti sävellyksensä Väinölälle, joka kantaesitti sen Lakeuden Ristissä. Seinäjoen

seurakunta on tilannut Maria Väinölään ideasta ja aloitteesta kaksi laajaa teosta Lakeuden Ristin ja sen urkujen kunniaksi, v. 2010 Kotikirkko kutsuu -kantaatin (Markku Viitasaari, Marja-Leena Mäkelä, Maria Väinölä) ja 2020 Lakeuden valo -gospeloratorion (Anna-Mari Kasinen, Lasse Heikkilä). Lakeuden valo odottaa vielä Korona-tilanteen vuoksi ensiesitystään. Tällä hetkellä aiottu kantaesityspäivä on 11.4.2021. Lakeuden valo -teoksessa urut ja gospelmusiikki kohtaavat. Työssään Maria Väinölä näkee tärkeänä luoda mahdollisuuksia eri musiikin tyyliä jien ja niiden taitajien dialogille.

Maria Väinölä on ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa useita maakunnallisia ja valtakunnallisia tapahtumia, esim. Kanttoreiden neuvottelupäivät, Diakoniapäivät, Herättäjäjuhlat, ELYn kesäjuhlat. Nämä ovat olleet erinomaisia kurkistusikkunoita seurakunnalliseen työhön valtakunnan tasolla.

Seinäjoen vuosinaan Maria Väinölä on osallistunut aktiivisesti yhdistystoimintaan. Hän toimi Seinäjoen musiikkiluokkien tuki ry:ssä vuosina 2005–2012 (pj. 2009–2012). Etelä-Pohjanmaan kanttoriurkuriyhdistyksen toiminnassa hän on ollut mukana vuodesta 1990. Hän on toiminut ensin yhdistyksen sihteerinä ja nyt puheenjohtajana useita vuosia. Väinölä on edesauttanut sitä, että yhdistys on järjestänyt konsertteja, vuosijuhlia, levytyksiä ja opintomatkoja. Kollegoiden kanssa tehdyt opintomatkat ovat suuntautuneet mm. Helsingin Musiikkitaloon, Oulun ammattikorkeakouluun sekä syksyllä 2019 Viroon, jossa luotiin kansainvälisiä suhteita. Tallinnan tuomikirkon urkuja esitteli tunnettu urkuri Kristel Aer. Lisäksi matkalla tavattiin säveltäjä Arvo Pärt ja Länsi-

Viron ev.lut seurakuntien piispa Tiit Salumäe.

Maria Väinölä on naimissa ja hänellä on miehensä Kari Välikankaan kanssa neljä aikuista lasta.

Vapaa aikanaan Väinölä harrastaa intohimoisesti step aerobicia ja jazz-musiikin kuuntelua.

Tunnustuksena ansioistaan Maria Väinölälle luovutettiin

Urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama Principal-urkupilli sellaisenaan kiinnitettyä sekä liiton rahalahja. •

Vuoden pappi Markus Kartano on verkko- ja digiosaaja

KUVA: MERJA LAAKSAMO

PAPPISLIITON HALLITUS valitsi Vuoden papiksi 2020 Helsingin seurakuntayhtymän verkkopapin **Markus Kartanon**. Valinta julkistettiin 16.11. liiton syysvaltuuston yhteydessä.

Valinnan perusteluissa todetaan, että Markus Kartano on väsymättömästi neuvonut, kouluttanut ja ohjannut kollegoitaan ympäri Suomea somen ja digitaalisuuden saloihin. Hän on ollut valmis auttamaan ja tukemaan koko Helsingin seurakunnan alueella kaikkia työntekijöitä erilaisten digikysymysten kanssa. Koronakeväänä tämä tuki ja ymmärrys on saanut aivan uudenlaisen merkityksen. Messut ovat siirtyneet digiaikaan, tapahtumia on striimattu ja monessa paikassa on harjoiteltu ja otettu käyttöön digiviestimiä lennosta.

Kartanon tuki monen työntekijän ja työkentän digiloikan taustalla on ollut merkittävä. Hän on laittanut oman erityiskiinnostuksensa ja osaamisensa muiden käyttöön ja kirkon työn hyväksi. Monen tilaisuuden, tapahtuman ja someviestimisen taustalla hän on toiminut yhtenä tärkeänä toteutumisen mahdollistajana.

Koronakevät on haastanut seurakuntia ylittämään itsensä digikysymyksissä.

– Työskentelyolosuhteet ovat hyvin erilaiset eri puolilla Suomea ja seurakuntia. Varsinkin vanhemmissa kirkkotiloissa joudumme usein toimimaan tilanteissa, jotka eivät tue digitaalista kohtaamista kovinkaan hyvin. Kirkkotilassa tai seurakuntasalissa voi äänentoisto olla useita vuosikymmeniä vanhaa. Oma kokemukseni on työurani aikana ollut, että näiden kysymysten kanssa joutuu usein painimaan ja etsimään ratkaisuja, millä kiertää ongelmakohtia.

– Unelmakirkossa ihmiset eivät tarvitsisi välttämättä kädessään virsikirjoja, vaan laulujen sanat voisi katsoa näytöiltä. Näytöillä olisi hyvin mietittyjä, hartautta ja ajatuksia herättäviä kuvamaailmoja. Kolehdkin voisi antaa kännykkäsovelluksella. Meillä voisi olla eri puolilla Suomea edes muutamia sellaisia kirkkoja, jotka olisi rakennettu erityisesti tästä näkökulmasta hyvin toimiviksi. Jos tulevaisuu-

desa joudumme luopumaan yhä useammasta tilasta, jäljelle jäävät kokoontumispaikat voisi rakentaa sellaisiksi, että tekniikka mahdollistaisi monipuolista tekemistä.

Kartano on ollut mukana erilaisissa uusissa verkkopalveluissa, esimerkiksi rakentamassa lapsille ja nuorille suunnattua Fisucraftia, joka sai Vuoden kristillinen mediateko-tunnustuksen vuonna 2016. Hän oli myös Usko, toivo, rakkaus -kampanjan verkkosivuilla pyörittämässä chat- ja keskustelufoorumeita jo ennen kuin kirkolla oli omaa yhteistä verkkoauttamistoimintaa. Samoin hän on ollut ensimmäisten joukossa käynnistämässä kirkollisia ryhmiä ja sivuja Facebookissa.

Kartano kertoo iloitsevänsä kaikista niistä innovatiivisista ja rohkeista yhteistyökumppaneista, jotka vuosien aikana kirkossa ja yhteisöissä ovat olleet tekemässä uusia digitaalisia sisältöjä ja toimintatapoja.

Markus Kartano on syntynyt Padasjoella 1971. Hän on valmistunut teologian maisteriksi Helsingin yliopistosta 1998 ja vihitty papiksi 2001 Helsingissä. Hän on työskennellyt seurakuntapastorina Paavalin seurakunnassa ja vuodesta 2009 lähtien verkkopappina Helsingin seurakuntayhtymässä. •

Varoitus

Lähikuukausina toimistolle on saapunut poikkeuksellisen paljon kysymyksiä varoituksista. Useammassa on toistunut jokseenkin lievät laiminlyönnit varoituksen perusteena. Millä perusteella varoituksen saa antaa ja voiko perusteettomaksi katsomastaan varoituksesta valittaa?

TOIMISTOLLE TARKASTELTAVAKSI lähetetyt varoitukset ovat olleet irtisanomisuuhkaisia varoituksia, eli niissä on joko lakiviittauksella tai muuten ilmaistu, että varoituksen perusteena olevan käyttäytymisen toistuessa työnantaja voi aloittaa toimenpiteet palvelussuhteen irtisanomiseen. Irtisanomisuhkainen varoitus on siis tarkoitettu ennakkomuistutukseksi siitä, millä tavoin työnantaja tulee reagoimaan saman tai samankaltaisen laiminlyönnin tai käyttäytymisen toistuessa. Sillä ilmaistaan, että palvelussuhteen perusteena oleva luottamus on tällä erää kunnossa ja palvelussuhde voi jatkua, mutta työntekijän tulee välittömästi muuttaa menettelyään, jotta näin on jatkosakin.

Koska palvelussuhteen voi irtisanoa vain asiallisesta ja painavasta syystä, ei irtisanomisuuhkaista varoitustakaan voi antaa aivan vähäisestä asiasta, vaan asiallisessa varoituksessa on kyse keskeisen velvoitteen vakavasta rikkomisesta. Pikkuasian laiminlyönnistä tai väärinkäsityksen myötä syntyneestä virheellisestä toiminnasta oikea toimintatapa voisi olla paremminkin esimies-alaiskeskustelu kuin irtisanomisuhkainen varoitus. Toisinaan näkee myös varoituksia, joissa tuore tapaus on pikkuasia, mutta sen seuraksi on varoitukseen muis-

teltu monta muutakin asiaa useamman vuoden ajalta. Näinkään ei voi toimia, sillä työnantajan tulee reagoida varoituksen arvoiseksi katsomaansa tapahtumaan kohdullisen ajan kuluessa siitä, kun on saanut tapahtuman tai laiminlyönnin tietoonsa. Käytännössä siis, jos siitä, kun työnantaja on saanut tapahtuneen tietoonsa, on kulunut monta viikkoa ilman, että työnantaja on reagoinut, ei kyseistä asiaa enää voida ottaa varoituksen perusteeksi.

Varoitus annetaan pääsääntöisesti kirjallisesti ja sen yhteydessä tulisi järjestää kuuleminen, jossa viranhaltijalla voi olla luottamusmies apunaan. Mahdollisuudet saada kevyin perustein annettu varoitus poistetuksi tai kumotuksi ovat kuitenkin jokseenkin rajalliset, sillä varoituksen antaminen ei ole viranomaisen tekemä päätös, johon voisi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella tai valituksella, vaan työnjohdollinen toimenpide. Jos katsoo saamansa varoituksen asiattomaksi, olisi kuitenkin hyvä reagoida siihen myös kirjallisella vastineella. Tämä on avuksi, jos annettuihin varoituksiin joskus palataan irtisanomisasian yhteydessä.

Maarit Engström

Lakimies, Kirkon akateemiset AKI r.y.

Lähetä oma
kysymyksi
osoitteeseen
edunvalvontaa@
akiliitot.fi.

MINNA RAASSINA

AKIN JA KANTTORI-URKURI LIITON

PUHEENJOHTAJA

minna.raassina@evl.fi

Yllätyksiä, tietenkin

Lehden ilmestyessä liitolle on jälleen valittu puheenjohtaja. Tätä kirjoitettaessa vaali on vielä edessäpäin.

Kaksi vuotta sitten edessäni oli kuin hyppy liikkuvaan junaan SKUL:n edellisen puheenjohtajan, musiikkineuvos Marjukka Anderssonin, seuraajana. Pohjoismaisen kirkkomusiikkisymposiumin valmistelut olivat hyvin käynnissä. Odotettuja Kirkon musiikkijuhlia alettiin suunnitella osaksi Kirkon juhlat 2023 #yhdessä -tapahtumaa.

Paikka JUKOn Kirkon neuvottelukunnassa on avannut edunvalvontaprosesseja. Kanttorikoulutuksen seurantaryhmän työskentely yhdistää eri tahoja yhteisen nimittäjän, alamme koulutuksen, nivomana. Vuoden Kanttorin valinta on herkullinen tilaisuus nostaa esille työmme eri puolia ja sen huipputaajia. Lämpimät onnittelut, Vuoden Kanttori 2020 Maria Väinölä!

Jäsentapaamisia on järjestetty eri puolilla maamme. Kanttorikuoron esiintymismatkat ovat tarjonneet luontevan yhteyden tavata jäsenistöä ”puheenjohtajan kahveilla”.

Kaksivuotiskauden suuri ilonaihe on Oulun sittenkin jatkuva kanttorikoulutus. Liitto otti silloisen puheenjohtajansa **Eero Annalan** johdolla kantaa koulutuksen säilyttämisen puolesta vuonna 2016: *”Kanttorien työllisyystilanne on huomattavasti parempi kuin korkeakoulualueella työvoimalla keskimäärin. Kirkkomusiikin koulutuksen vähentämiselle ei työvoiman saatavuuden näkökulmasta ole perusteita – koulutusta ei ole liikaa.”*

Kuluvana vuonna liiton hallinto on hyvin pitkälti – onnistuneesti – toiminut etänä. Hallitus on mm. keskustellut liiton taloudesta. Akavatalon remonttiin käytetyn sijoitusvarallisuuden kerryttäminen uudelleen on nyt saatava käyntiin. Lähi-vuosina jäsenmaksuprosentin palauttaminen remonttikorotusta edeltäneelle tasolle on tavoitteena.

Kysymyksiä herättää musiikkityön ja kirkkomusiikin asiantuntemus kirkon hallinnossa ja muissa portaissa, kuten tuomiokapituleitten henkilöstössä. Kirkolliskokouksen jäsenistössä kirkkomusiikin asiantuntijoiden määrä on satunnainen eikä koskaan suuri. Kirkon työnhajajien joukossa on vain yksittäisiä kanttoreita.

Puheenjohtajuus on pitkälti yhteistyötä. Kiitän siitä esittäen vielä nimetyt kiitokset sisarliittojen väistyneille puheenjohtajille Saara Nykäselle (STL) sekä Ulla Ruusukalliolle (SKPL). Kanssanne on ollut hyvä työskennellä!

Yllätyksiäkin on tullut, tietenkin. Kohtasin vanhemman ruotsalaisen kollegan kanssa Pohjoismaisen kirkkomusiikkineuvoston illallisella. Miellyttävän, mm. kansojemme pitkää yhteistä taivalta sivunneen keskustelun yhteydessä tämä esitti minulle syvän pahoittelunsa siitä, miten Ruotsi jätti Suomen oman onnensa nojaan talvisodassa. Tästä jäi hyvin lämmin muisto; enpä olisi arvannut, mitä kaikkea eteen voikaan tulla. ✕

Nyansseja,
tunnelmia
ja mystiikkaa
soivassa
muodossa

Liturginen Ensemble Munkkivuori

kehittää jumalanpalveluselämää
taiteellisin keinoin

Liturginen Ensemble Munkkivuori sai alkunsa Helsingin Munkkivuoren kirkossa vuonna 2014. Perimmäinen syy yhtyeen perustamiselle oli soittajien henkilökohtainen kiinnostus liturgisiin käytäntöihin ja halu kehittää luterilaista jumalanpalvelusta; tuoda liturgiasta esille näkökulmia, nyansseja, tunnelmia ja mystiikkaa soivassa muodossa.

HENRI JÄRVINEN

NUORTEN AIKUISTEN PAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ
KUVAT: **MARI ERÄVAARA**

Keskiaikainen Pyhän Laurin kirkko Lohjalla on yksi suomen vaikuttavimmista kirkoista. Sinne sisään astuminen pysäyttää silmäilemään monia ikivanhoja al secco -tyylisiä kattomaa-lauksia ja keskiristillä seisahtuu automaattisesti vain katsomaan keskiaikaiseen tapaan kuorin rajalla katosta riippuvaa suurta krusifiksia. Tämän maamme kulttuurimuistomerkkin tunnelma on juhlava, mutta samalla kutsuvan lämmin.

Sateisessa ja pimenevässä lokakuun torstai-illassa messuun saapuville ihmisille tarjoillaan tutun iltakirkon sijaan Liturgisen illan nimellä kulkeva kokonaisuus. Kyseessä on messu, joka on alusta loppuun musiikkia.

Korona-aikaan luonnollisesti liittyvien turvaohjeiden lisäksi seurakuntalaisille kerrotaan, että pääasia on olla aistit ja sydän auki. Voi vain kuunnella ja hiljentyä musiikin ja rukousten virrassa. Meitä kutsutaan kokemaan, kuuntelemaan, katsomaan ja lopulta maistamaan Jumalan hyvyyttä.

Hämärän kirkon täyttää puhaltimien, kanteleen, urkujen, pianon ja sähkökoskettimien soinnit. Psalmien ja rukousten kantillointeja eli laulunomaista lukemista tukee ambient-henkinen äänimaisema. Evankeliumi lauletaan kertomuksen eri rooleissa.

Mukana on myös tanssija. Liturgin osuudet on laulettu ja sovitettu musiikin meditatiiviseen kokonaisuuteen sopivaksi. Tanssija tulkitsee vuoroin musiikkia, vuoroin liturgin liikekieltä tai tekstien teemoja. Tanssi avaa liturgisen rukouksen kätkeytyjä, hienovireisiä merkityksiä.

Rakkaudesta jumalanpalvelukseen

Lohjalla järjestetyn Liturgisen illan taiteellinen kokonaisuus noudattelee pitkälti tuttua messun kaavaa, mutta musiikki on paria virttä lukuun ottamatta sävelletty tätä iltaa varten. Tilaisuuden takana on Liturginen Ensemble Munkkivuori -niminen yhtye, jossa soittavat Munkkivuoren seurakunnan kanttori **Senni Valtonen** sekä Lohjan seurakunnan kanttorit **Atte Tenkanen** ja **Harri Kerko**.

Annetaan yhtyeen perustajan Harri Kerkon itse kertoa, mistä Liturginen Ensemble Munkkivuori eli LEM sai alkunsa.

– Olen vuosien aikana pohtinut pohjoismaisen luterilaisuuden jumalanpalvelusfilosofiaa, liturgisia käytäntöjä ja jumalanpalveluksen dramaturgiaa. Luterilaisuuden historia, sen kytkennät yhteiskuntaan, vallanpitäjiin sekä muiden muassa pietistisen liikkeen vaikutus ovat tehneet kirkkokunnastamme melko monimutkaisen, ja kaikessa moninai-

>>

◀ Liturginen Ensemble Munkkivuori -nimisessä yhtyessä soittavat Munkkivuoren seurakunnan kanttori Senni Valtonen sekä Lohjan seurakunnan kanttorit Harri Kerko ja Atte Tenkanen (oik.).

suudessaan jumalanpalveluksen liturgia on näistä seikoista johtuen jäänyt mielestäni liian pienelle huomiolle. Jumalanpalveluselämän pitäisi mielestäni olla kaiken eniten fokuksessa, mutta nyt resurssit ja keskittyminen ovat hajauttaneet perustyötä liian monelle työmuodolle.

– Kollega Atte Tenkasen kanssa keskustelimme laajasti kyseisistä aiheista kanttoripäivillä Lappeenrannassa. Siitä saimme ajatuksen perustaa jonkinlainen liturgian käytänteisiin keskittyvä liturgistaiteellinen yhteenliittymä.

Harri Kerko ja Atte Tenkanen löysivät kolmanneksi jäseneksi musiikillisen monitaiturin Senni Valtosen, joka oli myös toiminut paljon kirkkomusiikin kehittämisen parissa.

– Liturginen Ensemble Munkkivuori sai alkunsa Helsingin Munkkivuoren kirkossa vuonna 2014. Perimmäinen syy yhtyeen perustamiselle oli soittajien henkilökohtainen kiinnostus liturgisiin käytäntöihin ja halu kehittää luterilaista jumalanpalvelusta; tuoda liturgiasta esille näkökulmia, nyansseja, tunteita ja mystiikkaa soivassa muodossa.

Yhtyeellä onkin riittänyt keikkoja. Yhtyeen toteuttamia messuja ja rukoushetkiä on kertynyt useita kymmeniä, lähinnä Uudenmaan ja Varsinais-Suomen kirkkoissa.

– Yksi tärkeä perusajatus on hie-man ”epäluterilainen”: yhtye painottaa liturgisesta sisällöstä nousevia tunteita ja aistimuksia. Siksi saarna, sen perinteisessä mielessä, sopii LEM-liturgiaan huonosti tai ei ollenkaan. Tästä syystä yhteistyössä yhtyeen kanssa olleet papit ovatkin perinteisen ”opettavan saarnan” sijasta toteuttaneet runollisia tai afo-

Jumalanpalvelus kestää hyvin eri tyylejä. Oleellista on osaaminen.

ristisia mieltämsäarvoja tai teksti-meditaatioita.

Jumalanpalvelukset herättävät paljon keskustelua, myös silloin kun tehdään jotain musiikillisesti korkeatasoisesti ja kokeilevasti. Nykyään puhutaan paljon jumalanpalveluksen uudistamisesta ja tuomisesta ihmisten pariin. LEM on kuitenkin kulkenut vastavirtaan ja kokeilujen

kautta on osoitettu, että osallistaminen ei aina ole välttämätöntä.

– Palveluksia on usein seurannut tehetki, joissa olemme keränneet seurakuntalaisilta palautetta. Seurakunnan palaute on – yllättäenkin – ollut pelkästään positiivista. Sanankuulijat ovat kertoneet LEM-liturgian olevan rauhoittava, henkisesti ja hengellisesti palkitseva.

Hyväksi on myös koettu se, että yhtye ei millään muotoa yritä osallistaa seurakuntalaisia liturgian toteutukseen. Sen sijaan voi vaikka maata kirkonpenkillä, sulkea silmänsä ja heittäytyä sanan ja musiikin vietäväksi.

Kerko pohtii, että yhtyeen filosofisessa fokuksessa on ollut itse ritus eli riitti – pyrkimys nostaa liturgiasta esiin muut kuin älylliset seikat. Hänen mukaansa juuri älyllisyyteen keskittyminen on noussut protestanttisen perinteen uhkaksi, kun kasvava uushenkisyys painottaa enemmän juuri kokonaisvaltaisempia hengellisiä kokemuksia.

Harri Kerko näkee kokeiluilla myös laajempia mahdollisuuksia seurakuntien musiikkityön ja jumalanpalveluselämän, erityisesti rukoushetkiperinteen, vahvistamisessa.

– Konseptimme on erittäin joustava ja juuri sen vuoksi näen, että LEMin kaltaisella liturgisella kokeilulla on erinomaiset mahdollisuudet nostaa esille pienimuotoisia rukoushetkipalveluksia, jotka, ikävä kyllä, ovat jääneet luterilaisessa kirkossa taka-alalle. Liturgisista kokeiluista hyöttyy myös liturgisista käytännöistä kiinnostunut pappi.

Jumalanpalvelus kestää hyvin eri tyylejä

Palataan vielä lopuksi Pyhän Laurin kirkon liturgiseen iltaan ja sen toteutukseen. Tuossa illassa ei keikeltu pelkästään musiikilla, vaan mukaan oli tuotu myös kehollista ilmaisua ja tässä kontekstissa voidaan puhua liturgisesta tanssista.

– Ajatus oli lisätä liturgian vahvuutta liikekielellä. Siksi otin yhteyttä hengelliseen tanssiin perehtyneeseen tanssitaiteilija **Helena**

Romppaseen. Alkuperäinen idea oli toteuttaa kokonaisuus ilman pappia, jolloin kyseessä olisi ollut jonkinlainen liturgispoikkitaiteellinen show, mutta tarkemmin asiaa ajateltuamme konseptimme toteuttaminen ilman jumalanpalvelusyheteyttä ei kuitenkaan mielikuvissa syttynyt liekkeihin. Siksi kutsuimme mukaan **Henri Järvisen**, jonka tiesin olevan kiinnostunut erilaisista liturgisista perinteistä. Tavallisesta LEM-liturgiasta poiketen mukana olisi siis liikeilmaisullinen näkökulma. Musiikillis-liturgisesti sisältö koostui yhtyeen jäsenten improvisaatioista ja sävellyksistä.

Harri Kerko näkee, että monipuolisuus on ehdottomasti vahvuus. Samalla kaikki pyritään nivomaan yhteen kokonaisuudeksi eikä saraksi erillisiä osia. Kerko toivoo, että myös alusta loppuun mukana

– Liturgiassamme siirrytään osasta toiseen ilman katkoja. Näin saamme liturgian kokonaisuuteen dramaturgiaa, joka poikkeaa oleellisesti luterilaisesta, melko raskaasta tai sanoisinko pysähtelevästä rytmityksestä. Kokonaisuus ei siis perustu niinkään tyyllilliseen yhteneväisyyteen kuin rytmitykseen.

Yhtye kokee tekevänsä nyt tärkeintä perustyötään, ja toiveissa onkin entiseen malliin saada mahdollisuuksia toteuttaa jumalanpalveluksia siellä, missä kaivataan tällaisia avauksia.

– Oma roolini on tuottaa lisää liturgista musiikkia yhtyeen palvelukseen. Siitä ovat hyötynneet myös muut, koska onnistuneimmat kyhäelmät olen hionut tarkkaan nuottikuvaan ja julkaissut ne. Jotkut niistä ovatkin päätyneet laajempaan käyttöön.

Yhtyeen filosofisessa fokuksessa on ollut pyrkimys nostaa liturgiasta esiin muut kuin älylliset seikat.

ollut tanssi vahvistaisi tätä kokemusta.

– LEM-liturgian musiikki on genreltään sangen vaihtelevaa, koska musiikkimakumme ja eksperimentisimme vaihtelee melkoisesti yhtyeen jäsenten välillä. Kokonaisuus toimii silti hyvin. Samalla olemme tulleet todistaneeksi, että jumalanpalvelus kestää hyvin eri tyylejä. Oleellista on osaaminen.

Yhtyettä kiinnostavat tulevaisuudessa erilaiset kirkolliset festivaalit ja symposiumit. Niihin olisi tärkeää päästä niin kotimaassa kuin ulkomailla. ✕

TYÖELÄMÄ JA JATKO-OPINNOT – innostumista ja raakaa työtä

Minulta kysytään usein, miten yhdistän työn ja opiskelun.
Ja mitä ihmettä onkaan taiteellinen tutkimus.
Tässä tekstissä avaan omia kokemuksiani ja
näkömyksiäni näistä kahdesta kysymyksestä.

ANNA PULLI-HUOMO

JOHTAVA KIRKKOMUUSIKKO, HELSINGIN TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

KUVA: ELFHILL

Koska tutkintoni on taiteellinen, siihen kuuluu viisi opin- ja taidonnäytetilaaisuutta sekä tutkielma.

Pyhän Kolminaisuuden päivän ilta vuonna 2014 Pariisissa. Seisomme puolisoni kanssa metrossa matkalla ravintolaan ja jauhan aamuisesta kokemuksestamme Saint-Sulpicen kirkon messussa. Kirkon urkuri **Daniel Roth** on soittanut J.S. Bachin Es-duuri Preludin ja fuugan. 15 minuutin teos, jonka on tulkittu monin eri tavoin symboloivan Pyhää Kolminaisuutta. Innostun tästä musiikin ja pyhän aiheen vahvasta siteestä. Siinä metrossa seisoessamme puolisoni kysyy, miksi en alkaisi tehdä jatko-tutkintoa siitä mistä puhun.

Työskentelen Helsingin tuomiokirkkoseurakunnassa johtavana kirkkomuusikkona. Työni rinnalla olen syksystä 2016 lähtien ollut myös tohtoriopiskelijä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian DocMus-tohtorikoulussa. Kirkkomusiikin alaan liittyvän taiteellisen tutkintoni aiheena on ranskalainen 1800–1900-lukujen urkumusiikki suomalaisessa tämän päivän evankelis-luterilaisessa jumalanpalveluksessa. Koska tutkintoni on taiteellinen, siihen kuuluu viisi opin- ja taidonnäytetilaaisuutta sekä tutki-

elma. Minun kohdallani nuo tilaisuudet ovat jumalanpalveluksia. Tässä vaiheessa, lokakuussa 2020, jäljellä ovat vielä tutkielma sekä viides messu.

Jo esimerkiksi Cruxissa 3/2019 käsiteltiin kirkkomusiikin alan jatko-opintoja, niiden luonnetta ja hyötyä työelämässä. Musiikin tohtoriksi voi siis valmistua tutkija-, taiteilija- tai soveltajakoulutuksesta. Näistä tutuin on varmastikin tutkijakoulutus, jonka opin- ja taidonnäyte on väitöskirja. Taiteilijakoulutuksessa pääpaino on tematisoidussa taiteellisten produktioiden sarjassa, jota tukee aihepiiriin liittyvä tai taiteellista työtä reflektioiva tutkielma. Soveltajakoulutuksessa taas tehdään tutkimusta joko tieteellisesti tai taiteellisesti kehittämiskohteen äärellä. Taideyliopiston Sibelius-Akatemia on koulutta-

nut musiikin tohtoreita 30 vuoden ajan. Siis monen tiedeyliopiston oppialaan verrattuna hyvin lyhyen ajan, mikä näkyy erityisesti taiteellisen tutkimuksen määrittelyn vaikeutena.

Kirkkomuusikko taiteellisen tutkimuksen tekijänä voi myös herättää kysymyksiä. Ovatko musiikin tohtoriksi valmistuneet kanttorit erityisen taiteellisia ja ehkäpä siten kaukana kirkon ruohonjuurityöstä? Itselleni opinnot ovat olleet toki raakaa harjoittelua uuden urkuohjelmiston äärellä, mutta myös tukiopintoja metodologian, taiteenfilosofian ja esimerkiksi teologian puolelta. Paljon lähdekirjallisuuden etsimistä ja lukemista. Jatkovaa kyseenalaistamista ja perusteleminen taiteellisten ratkaisujen äärellä. Tutkimukseni on mahdollistanut kokeilemaan erilaisia liturgisia >>

◀Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan johtava kirkkomuusikko Anna Pulli-Huomo on syksystä 2016 lähtien ollut työn rinnalla tohtoriopiskelijä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian DocMus-tohtorikoulussa. Hänen kirkkomusiikin alaan liittyvän taiteellisen tutkintonsa aiheena on ranskalainen 1800-1900-lukujen urkumusiikki suomalaisessa tämän päivän evankelis-luterilaisessa jumalanpalveluksessa.

Kirkkomuusikko taiteellisen tutkimuksen tekijänä voi myös herättää kysymyksiä.

ja musiikillisia ratkaisuja jumalanpalveluksessa. Eikä pelkästään kokeilemaan, vaan myös perustelemaan ja reflektoidaan sitä, mihin olemme messun työryhmän kanssa päätyneet. Itse koen, että olen opintojeni myötä päässyt ruohonjuuritasolta jumalanpalveluksen multiin.

Monet toteutustavat

Opintojen ja työn yhdistämisessä on monia puolia, jotka varmasti ovat tuttuja monelle. Toteutustapoja on myös monia. Toiset järjestävät elämänsä niin, että käyttävät tutkimuksen tekemiseen kaiken vapaa-aikansa ja lomansa. Toiset ovat päässeet tohtorikoulutettaviksi tai saaneet apurahan, ainakin osaksi aikaa, ja ovat tuon ajan virkapaalla. Toiset hyödyntävät opintovapaata tiukimmissa vaiheissa opintoja.

Ensinnäkin koen vahvasti, että yhtä aikaa töitä tekevä jatko-opiskelija tarvitsee esimiehensä ehdottoman tuen. Näin on ainakin minulla onneksi ollut. Toiseksi on tärkeää, että työyhteisö on ymmärtäväinen. Olen jonkin verran joutunut aika-auluttamaan työviikkoani muun muassa tukiopintojen vuoksi. Samoin olen suunnitellut lomajaksoni esimerkiksi valmistautukseni seuraavaan opin- ja taidonnäytetilaisuuteeni tai käydessäni Pariisissa

konsultaatitunneilla. Uskoisin, että työyhteisöä auttaa eniten, jos ja kun jatko-opiskeleva kollega pysyy ajoissa kertomaan erityisistä toiveistaan. Opintovapaa-ajatuksistani olen aina puhunut jo lähes vuotta aikaisemmin.

Minulle on ollut tärkeää myös mahdollisuus opintovapaaseen. Keväällä 2018 olin kaksi kuukautta opintovapaalla, josta viisi viikkoa olin Ranskassa. Samoin viime keväänä olin opintovapaalla viisi kuukautta. Aikuiskoulutusraha ja lyhytaikaiset järjestelyt henkilökohtaisessa taloudenhoidossa ovat mahdollistaneet nämä ajanjaksot. Opintovapaan aikana olen saanut keskittyä yhteen asiaan – pysähtyä olemaan tutkija, mikä on ollut erittäin vapauttavaa ja hedelmällistä.

Opinnoista on hyötyä myös työhön

Koska oma tutkimukseni aihe liittyy vahvasti jumalanpalvelukseen, olen kokenut, että opinnoistani on ollut hyötyä myös työhöni. Lähdekirjallisuutta jumalanpalveluksesta lukiessa tulee peilattua tekstejä myös arjen kysymyksiin työpäikällä. Helposti myös lähijohtajan työ jumittaa palaveriini ja tietokoneen äärelle. Onkin ammatillisen osaamisen kannalta ollut erittäin hyödyllistä, kun opinnot ovat

vieneet minut urkukupille harjoittelemaan uutta ohjelmistoa ja kehittämään itseäni virsien säestäjänä tai improvisoijana messussa. Tänäkin syksynä useammassa seurakuntamme kirkkojen messuissa kuultiin Westhin Codexin messusävelmiä 1540-luvulta, kun tutustuin laulamalla tutkimukseni kohteena olevaan ohjelmistoon. Työpäivinä olen tietoisesti rajannut urkujen äärellä käyttämäni harjoitusajan pariin tuntiin kolmena neljänä päivänä viikossa. On etuoikeus saada ylläpitää ammattitaitoaan huippusoittimilla työpaikallaan. Kuitenkin kun vapaapäivinä ja lomilla harjoitelen enemmän, teen sen pääsääntöisesti työpaikan kirkkojen ulkopuolella. Näin rajaen työasiat pois mielestäni. Usein päivät saattavat venähtää soittamisen, tiukkojen työpäivien sekä opintoihin liittyvien tekstien äärellä. Samalla sitä miettii, mikä ihme ajaa tekemään kaikkea yhtä aikaa. Väitän kuitenkin, että näiden vuosien aikana olen jälleen kasvanut ihmisenä, kirkkomuusikkona ja jumalanpalveluksen ammattilaisena. Olen saanut innostua jumalanpalveluksesta ja sen musiikista aina vain uudestaan ja uudestaan. ✕

LAURA LEIPAKKA

SUOMEN TEOLOGILIITON PUHEENJOHTAJA

Teologin teesejä toimivampaan työelämään

Työ tekijäänsä opettaa.” Vanha viisaus on totta. Olen vajaan yhdeksän vuoden aikana vaihtanut työpaikkaa neljästi. Viides kerta tulee eteen vuodenvaihteessa, kun nykyinen määräaikainen työsuhteeni päättyy. Vielä en tiedä, minne urapolku kulkee seuraavaksi, mutta edelliset etapit ovat opettaneet paljon.

Eri työyhteisöt ja työtehtävät ovat kartuttaneet kantapään kautta työelämän taitoja. Tässä tekstissä jaan kokemuksen tuomalla varmuudella teesini toimivammasta työelämästä. Saa kopioida, soveltaa ja kiistää.

- Älä olet. Mitään. Koskaan. Kysy ja varmista asiat, jos epäilyttää.
- Voit suunnitella, mutta silti kaikki saattaa mennä pieleen, peruuntua tai toteutua eri tavalla. Opettele suhtautumaan muutoksiin avoimin mielin, suunnitelma on vain suuntaviiva, ei kiveen hakattu laki.
- Työ ei lopu koskaan. Aina on jotain kesken. Keskeneräisyys kuuluu elämään ja epävarmuutta täytyy oppia sietämään.
- Hallinnon ja rakenteiden tulisi mahdollistaa työn tekemistä, ei estää luovuutta tai uusia innovaatioita.
- Johtajuus on kuuntelemista, tukemista, kannustamista, innostamista ja mahdollistamista.
- Avoimuus, kommunikaatio ja läpinäkyvyys auttavat viihtymään työssä ja tekemään töitä paremmin.
- Yksinkertaisista asioista ei kannata tai pitää tehdä monimutkaisia.
- Joustavuus on tärkeä luonteenpiirre, kärsivällisyyttä voi opetella.
- Opi tekemään päätöksiä ja sanomaan mielipiteesi rakentavasti.
- Sano töissä ennemmin kyllä kuin ei, mutta opettele myös tuntemaan rajasi ja kunnioita niitä.
- Kokeile ja katso ennen kuin sanot, että et osaa.
- Ole avoin uudelle. Opi virheistäsi. Pyydä anteeksi, kun on syytä.
- Älä pidä kynttilääsi vakan alla. Paljasta työyhteisölle piilevät kykysi, ne saattavat hyödyttää kaikkia.
- Kannusta, tsemppaa, kehu ja kiitä. Positiivisuutta ei koskaan ole liikaa, ja jokainen meistä voi luoda ympärilleen mukavaa työilmapiiriä.
- Ole kiva työkaveri. Työyhteisö on iso osa elämää. Älä äksyile turhaan ihmisille, joita näet lähes päivittäin. Pysy asiassa, älä mene henkilökohtaisuuksiin.
- Kahvi on juoma, mutta myös sosiaalisten suhteiden luoja.
- Osallistu TYHY-tapahtumiin. Ne ovat sinua varten.
- Omistajuuden kokemus omasta työstä motivoi.
- Työ on osa identiteettiä. Jokainen meistä haluaa olla merkityksellinen ja työ mahdollistaa tämän. Siksi työllä on tärkeä rooli itseyemmärryksen rakentajana.
- Kuuntele kehoasi, stressaantuneena se oireilee. Jos keho alkaa hälyttää, tee jotain stressin aiheuttajille. Työ on tärkeää, mutta ei tärkeintä elämässä.

Uskonnollinen laulu

— Suvivirrestä Hard Rock Hallelujaanko?

Mitä käsitteitä käytetään Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa kuultavasta, soitettavasta ja laulettavasta musiikista? Millä tavoin uskonnollinen laulu on määriteltävissä?

JENNI URPONEN

FT, MUM, KM

KANTTORI, MYNÄMÄEN SEURAKUNTA

Hymnologian kirjava käsitteistö

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa kuultavasta, soitettavasta ja laulettavasta musiikista on tavattu käyttää rinnakkain ja samanaikaisesti useita eri nimityksiä. Käsitteiden merkitykset ovat kuitenkin saattaneet jäädä epäselviksi tai toisiinsa kietoutuneiksi, ja ne on usein ymmärretty arkiajattelusta käsin. Suomalaisessa hymnologisessa tutkimusperinteessä keskeisten ydinkäsitteiden yksityiskohtaisempi määrittäminen on ollut valitettavan vähäistä ja tieteenalan moninaisen käsitteentän tarkentaminen on jäänyt vaille huomiota.

Kirkkomusiikki lienee eräänlaisena yleiskäsitteenä tutuin ja vakiintunein. Sitä saatetaan täsmentää esimerkiksi lisämääritteellä ”luterilainen” tai ”ortodoksinen”. Kuten kirkkomusiikki myös kristillinen musiikki -käsite viittaa yhteisöön, mutta lisäksi normatiivisuuteen ja dogmin mukaisuuteen. Litur-

gisesta musiikista tai jumalanpalvelus- sekä kasuaali- eli toimitusmusiikista puhuttaessa korostuu puolestaan kyseisen musiikin käyttötilanne ja tehtävä tietyssä rituaalisessa kontekstissa. Uskonnollinen musiikki taas voidaan ymmärtää musiikiksi, joka heijastelee uskonoksi käsitetyn järjestelmän eli instituution lähtökohtia ja ulottuvuuksia. Edellisiä väljempi ilmaus on sakraalimusiikki, jolla voidaan tarkoittaa minkä tahansa uskontokunnan perinteen mukaista, pyhänä pidettyä (vs. profaani) ja sakraaleihin tilanteisiin yhdistettävää musiikkia. Edellä mainituissa käsitteissä korostuu yhteisön näkökulma, kun taas hengellinen musiikki on käyttökelpoinen yksilön henkilökohtaista eli subjektiivista kokemusta vastaavasta musiikista puhuttaessa.

Väitöstutkimuksessani päädyin määrittelemään tarjolla olleista lukuisista käsitteistä yksityiskohtaisemmin uskonnollista musiikkia ja >>

uskonnollista laulua. Määrittelemisessä hyödynsin empiiristä aineistoa. Käsitteistä molemmat osoittautuivat varsin tarkoituksenmukaisiksi tarkasteltaessa Suomen evankelis-luterilaisen, muiden kristillisten kirkkokuntien sekä muiden uskontojen musiikkia ja laulustoa kirkollisen kontekstin ulkopuolella, perusopetuksen evankelis-luterilaisen uskonnon ja musiikin opetusta varten laadituissa oppikirjoissa. Seuraavassa keskityn lähemmin uskonnollisen laulun käsitteeseen.

Tutkimuskohteena uskonnollinen musiikki, lähdeaineistona oppikirjat

Uskonnonpedagogiikan alan väitöstutkimukseni käsittelee uskonnollisen musiikin ulottuvuuksia ja asemaa perusopetuksen luokka-asteiden 1–6 suomenkielisisä evan-

kelisluterilaisen uskonnon ja musiikin oppikirjoissa. Tutkimuksen lähdeaineistona oli neljä musiikin ja kolme evankelis-luterilaisen uskonnon suomenkielistä oppikirjasarjaa, yhteensä 24 oppikirjaa, jotka on julkaistu 2004–2012 noudattamaan ja toteuttamaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 -asiakirjaa. Oppikirjoista kokosin tutkimusaineiston, josta tiivistin vaiheittain varsinaisen aineistokorpuksen. Aineiston analyysimenetelminä sovelsin sisällönanalyysia, sisällönerittelyä ja lähteistöön nojaavaa luokittelua.

Oppikirjojen tekstejä ja lauluja lähestyin seuraavin kysymyksiin: Miten uskonnollisesta musiikista kirjoitetaan? Mikä tekee laulusta uskonnollisen laulun? Minkälainen on uskonnollinen laulu? Mitä ja minkälaisia uskonnollisia lauluja

on julkaistu? Minkälainen on uskonnollisen musiikin ja erityisesti uskonnollisten laulujen asema oppikirjoissa?

Uskonnollinen laulu käsitteenä

Uskonnollisen laulun varsin käyttökelpoiseksi kriteeristöksi osoittautui kolme osatekijää: signaalisana, **Ninian Smartin** piirreperustaisen mallin uskonnon seitsemän ulottuvuutta ja lähteistö. Sanoitusten signaalisanoiksi lukeutuivat Jumala-nimitykset, henkiolentoihin liittyvät ilmaukset, Raamatun kertomusten henkilöt ja paikat, kristinuskon sanastoon ja kristilliseen kulttuuriin liittyvät muut ilmaukset sekä ei-kristillisten uskontojen perinteesseen viittaavat nimitykset ja ilmaukset. Uskontofenomenologi Ninian Smartin jäsentämän mallin seitse-

Millä tavoin uskonnollinen laulu on määriteltävissä?

män uskonnon ulottuvuutta ovat opillinen, rituaalinen, narratiivinen, eettinen, kokemuksellinen, yhteisöllinen ja materiaalinen. Ne tarjosivat teoreettisen apuvälineen sanoitusten uskonnollisuuden tutkimiseen. Institutionaalisten käyttölaulukokielmien huomioiminen lähteistönä tuki edelleen laulujen kategorisointia uskonnollisiksi. Lauluston jäsentäminen empiirisesti tämän kriteeristön avulla osoitti uskonnollisen laulun sekä uskontoon liittyvien muiden laulujen moninaisuuden ja rajojen liikkuvuuden.

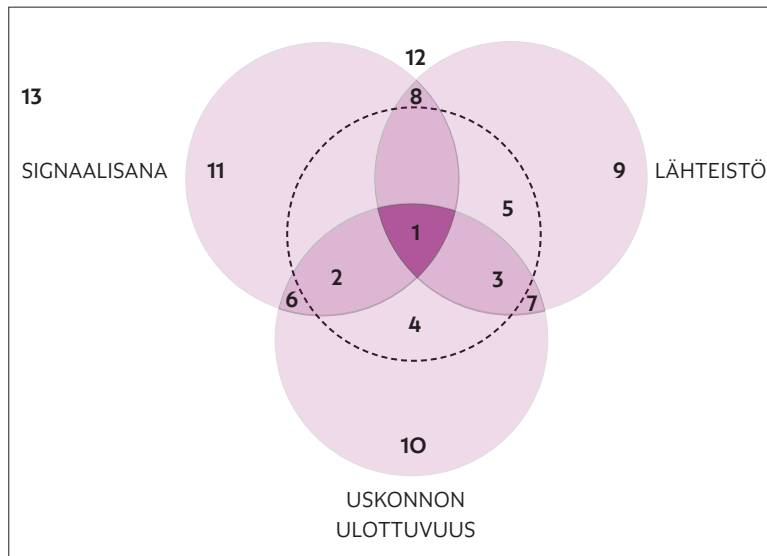
Oppikirjalaulustoanalyysin perusteella oli muodostettavissa kol-

metoista erilaista uskontoon liittyvää laulutyyppiä, joista viisi on määriteltävissä varsinaisiksi kristinuskon mukaisiksi uskonnollisiksi lauluiksi. Varsinaisten kristinuskon perinteeseen nojaavien uskonnollisten laulujen ohessa oppikirjalaulustoissa on julkaistu lukuisia lauluja, joiden sanoituksissa on viittauksia uskontoon (uskontoihin) liittyviin aiheisiin tai kieleen. Näitä muita lauluja ovat uskonnollisaihteiset, uskonnollissävytteiset, hengellissävytteiset, maallistetut uskonnolliset, muut laulut ja ei-kristillisten uskontojen signaalisanoja sisältävät laulut. Uskonnollisen laulun kriteeristö

nosti uskonnolliseksi lauluksi määritellyn Suvivirren rinnalle tarkasteltavaksi muun muassa signaalisanoja sisältävän uskonnollissävytteisen Hard Rock Hallelujah -laulun.

Hymnologisten käsitteiden tarkentamiselle tilausta

Väitöstutkimukseni keskittyi uskonnollisen laulun määrittelemiseen kirkon seinien ulkopuolella, perusopetuskontekstissa. Hymnologisten käsitteiden määrittelemisessä riittää työskärsä. Löytyisikö käsitteiden monitulkintaisuudesta yksi mahdollinen syy siihen, ettei esimerkiksi vihki- ja siunausmusiikista tai jumalanpalvelukseen sopivasta musiikista puhuttaessa ole aina vältytty väärinkäsityksiltä tai konflikteilta? Mikäli kanttori vihkimusiikkikeskustelun yhteydessä korostaa jumalanpalvelusmusiikkikäsitteen näkökulmaa hääparin puhuessa hengelliseksi kokemastaan musiikista, käydään dialogia eri lähtökohdista ja asetelmista käsin. Olisikin tarpeen kiinnittää huomiota siihen, missä merkityksessä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa käytetystä musiikista puhutaan eri yhteyksissä ja tilanteissa. Hymnologian käsitteiden tarkentaminen saattaisi osaltaan lisätä ymmärrystä siitä, mikä on kulloinkin kyseessä olevan käsitteen näkökulmasta musiikin intentio, funktio ja konteksti – mistä musiikista lopulta oikein on puhe. ✕

UE- ja MUS-oppikirjalaulustosta uskonnollisen laulun kriteeristön avulla muodostetut laulutyytit: uskonnollinen (kristinuskko) (1-5), uskonnollisaihteinen (6), uskonnollissävytteinen tai pseudouskonnollinen (8, 11), hengellissävytteinen (10), maallistettu uskonnollinen (12) sekä muu laulu (7, 9) ja muiden uskontojen (kuin kristinuskon) signaalisanoja sisältävä (13) laulu. (Urponen 2020, 204.)

Artikkeli perustuu Jenni Urposen uskonnonpedagogiikan väitöskirjaan "Suvivirrestä Hard Rock Hallelujaan? Uskonnollinen musiikki perusopetuksen evankelis-luterilaisen uskonnon ja musiikin oppikirjoissa", joka tarkastettiin Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa 25.9.2020. Tutkimus on luettavissa HY:n digitaalisessa arkistossa, Heldaassa: helda.helsinki.fi/handle/10138/319027

KANTTORINVIRAN HAKEMINEN

Kanttorin työ – monessa mielessä muusikon unelmapesti. Virkaan ei kuitenkaan voida valita ketä tahansa taitavaa muusikkoa, vaan sen kelpoisuusvaatimukset ovat sangen vaativat ja virkaan vaadittava koulutus tasoltaan korkea. Myös hakuprosessi saattaa olla vaativa ja edellyttää usein hyvää ja laajaa valmistautumista.

TEIJA TUUKKANEN

ASiantuntija, Kirkkohallitus

Kanttorin viranhakuun liittyy pari ominaispiirrettä, jotka tekevät kanttorin viranhauasta erilaisen kuin monesta muusta kirkon ammatin viranhauasta. Nämä ovat viran kolmiportaisuus sekä viranhakuun usein liitettävä näytetilaisuus, jossa hakijan tulee suorittaa erilaisia haettavan viranhoidon kannalta keskeisiä musiikillisia tehtäviä.

Kanttorin ammatti on ns. säännelty ammatti, joka tarkoittaa sitä, että virkaan vaaditaan tietty, erikseen määritelty koulutus tai tutkinto. Viran kelpoisuusvaatimukset on määritelty kirkkolaissa ja -järjestyksessä, ja virkaa koskevat yleiset virkamieslainsäädäntöön liittyvät lait ja säännökset. Vuoden 2013 kirkkolain muutoksen jälkeen kanttorin virkojen hakeminen ta-

pahtuu suoraan seurakunnista, eikä tuomiokapituleilla ole enää velvollisuuksia kanttorinvirkojen täytön suhteen. Viran täyttämättä jättämiin tulee kuitenkin saada lupa tuomiokapitulilta.

Kanttorin virka tulee julistaa auki ja hakumenettelystä tulee ilmoittaa julkisesti vähintään seurakunnan ilmoitustaululla. Hakuajan pituus tulee olla vähintään 14 päivää hakuilmoituksen julkaisemi-

sestä. Virka voidaan perustellusta syystä laittaa uudelleen haettavaksi, hakuaikaa jatkaa tai jättää täyttämättä. Jos virka laitetaan uudelleen haettavaksi, on samalla ilmoitettava, otetaanko aikaisemmat hakemukset huomioon.

Kanttorin viran kelpoisuusvaatimukset

Nykyinen kanttorinvirkoja koskeva säädös (KS 135) tuli voimaan tä-

Kanttorin viranhakuun liittyy pari ominaispiirrettä, jotka tekevät viranhauasta erilaisen kuin monesta muusta kirkon ammatin viranhauasta.

män vuoden elokuussa ja siinä on nimetty kanttorin virat seuraavasti: kanttorin virka on joko 1) ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävä (taso B), 2) korkeakoulututkintoa edellyttävä (taso C) tai 3) ylintä tutkintotasoa edellyttävä (taso A).

Usein näistä eri viroista käytetäänkin puhekielessä termejä A- B- ja C- virka. Virkaan edellyttävä tutkinto tulee olla suoritettuna ja siitä tulee olla todistus ennen hakuajan päättymistä, ts. vakinaisen viran täyttämässä ei voida huomioida alan opiskelijoita. Tämä sääntö ei koske määräaikaista virkaa tai viransijaisuutta.

Koska kanttorivirkojen kelpoisuudet ovat muuttuneet viimeisen parin vuosikymmenen aikana useamman kerran, on kelpoisuuksien antavien tutkintonimikkeiden kirjo melkoinen ja kolmiportaisuus tekee asiasta melkoisen viidakon. Viimeisin virkaan liittyvä säädös muutti jälleen hiukan kelpoisuuteen liittyviä yksityiskohtia, mutta kaikki entiset kelpoisuuden tuottaneet tutkinnot tekevät niin myös tämän uuden säädöksen voimaantulon jälkeen.

Koulutuksen lisäksi kelpoisuuteen liittyvät samat vaatimukset kuin muissakin kirkon viroissa, eli hakijan tulee olla konfirmoitu Suomen evankelisluterilaisen kirkon jäsen ja hänellä täytyy olla erinomainen viranomaisen kielen taito ja tyydyttävä toisen kotimaisen kielen taito. Kielitaitoa koskevasta kelpoisuudesta on mahdollista tehdä poikkeus erikseen perustelluista syistä tai jos viran johto- tai kielisääntö niin sallii.

Virkoihin haetaan vapaamuotoisella hakemuksella, johon voi liittää joko virallisen nimikirjaotteen tai vapaamuotoisemman CV:n. Riippuen haettavan viran mahdollisesta painotuksesta, kannattaa hakemuksessa tuoda esiin osaamistaan ja

Kanttorin ammatti on ns. säännelty ammatti.

kiinnostustaan erityisesti kyseiseen virkaan ja kyseisenlaiseen tehtäväpainotukseen.

Rekrytointiprosessi

Seurakunnat päättävät itsenäisesti oman rekrytointiprosessinsa kuluista ja sisällöstä, mutta nykyään useimmissa kanttorinviroissa varsinainen hakutilanne on kaksiosainen sisältäen erillisen haastattelun sekä työnäytteen. Näyteosuuteen saattaa sisältyä erilaisia kanttorintyöhön kuuluvia yleisimpiä tehtäviä; urkujensoittoa, virsisäestystä, yksinlaulua, musiikkiryhmän johtamista. Näytteissä saatetaan testata sekä hakijan musiikillisia taitoja että esim. ryhmänohjaustaitoja. Näytteisiin voi kuulua sekä ennalta valmisteltavia tehtäviä että

Useimmissa kanttorinviroissa varsinainen hakutilanne on kaksiosainen.

vasta näytetilaisuudessa ilmoitettavia prima vista -tehtäviä. Hyvin valmistellussa rekrytointiprosessissa on myös varattu hakijoille aikaa ennen näytettä tutustua kyseisen tilan urkuihin ja muihin näytteessä mahdollisesti käytettäviin soittimiin.

Koska kanttorin virkoja on seurakunnissa varsin rajallinen määrä ja yksittäisessä seurakunnassa saat- taan tulla kanttorinvirka auki san-

gen harvoin, on kanttorin valinta- prosessi erityisen merkittävä ja se ohjaa seurakunnan musiikkitoimintaa jopa vuosikymmenten ajan. Sen vuoksi kanttorin rekrytointiprosessin tulee olla sekä seurakunnan mutta myös hakijan kannalta huolella suunniteltu ja toteutettu, ja esimerkiksi kelpoisuuksiin liittyvissä kysymyksissä kannattaa kääntyä ulkopuolisen asiantuntijan puoleen. Valitettavasti enää läheskään kaikissa tuomiokapituleissa ei ole kanttorinkoulutuksen omaavaa viranhaltijaa, joka voisi auttaa esim. tutkintoihin liittyvissä kelpoisuus- kysymyksissä. Neuvoja hakuprosessin eri vaiheissa voi kuitenkin kysyä kirkkohallituksen lisäksi osasta hiippakuntia. ✕

Lisätietoa

Kysy lisää kanttorin tutkintoihin liittyvistä kelpoisuuskysymyksistä

- Kirkkohallitus:
Teija Tuukkanen
- Helsingin hiippakunta:
Hanna Remes
- Oulun hiippakunta:
Raimo Paaso
- Borgå stift: **Pia Bengts**
- Mikkelin hiippakunta:
Timo Vikman

Kanttori, musiikin moniosaaja

Moninaisena

MARIA VÄINÖLÄ

JOHTAVA KANTTORI, SEINÄJOEN ALUESEURAKUNTA

KUVA: KUVASEPPÄLÄ

Valmistuin kanttoriksi 1984. Olimme ensimmäiset uuden korkeakoulupohjaisen koulutuksen läpikäyneet kanttorit. Tunnistin, että olin saanut todella hyvät eväät kanttorin monipuolisen työnkuvan toteuttamiseen. Tiesin, että kanttorin työ tulisi olemaan soittamista, laulamista ja kuoronjohtoa. En aavistanut, että konttorikanttorin tietokonetyöt tunkeutuisivat niin voimalla muusikon maailmaani. Toivon joskus iltarukouksessa, että kunpa joku osaisi tehdä muusikolle sopivan taloushallintaohjelman, jolla työalan budjetin laadinta olisi vähän helpompaa.

Musiikki

Koulutukseni mukaisesti ja eväillä saan edelleen runsaasti soittaa, laulaa ja johtaa musiikkiryhmiä. Viime vuosina on rytmimusiikin osaamisen tarve kasvanut edellä mainittujen taitolajien rinnalle. Seurakuntalaiset toivovat gospeltyylisiä harrasteryhmiä. Monet vihkiparit toivovat sen perinteisen Ruususen tai Mendelssohnin pariaksi jotakin uudempaa, uruilla soitettuna. Kanttorin pitäneen tulevaisuudessa hallita

Viime vuosina on rytmimusiikin osaamisen tarve kasvanut.

tätäkin musiikin lajia, jonka monet nuorista kokevat musiikin äidinkielekseen. Ainakin hyvä sovitustaito on tarpeen. Kanttorin työnkuva ja osaamisen vaatimukset laajenevat ja uskon, että kanttorit pystyvät vastaamaan siihen tyylikkäästi.

Koulutuksen kautta on pidettävä huoli, että kanttoreissa on riittävästi myös rytmimusiikin taitajia. Muuten on vaarana, että seurakunnat avaavat virkoja ilman pätevyysvaatimuksia, jos eivät saa sopivaa hakijaa kanttoreista. Tämä tulisi johtamaan kanttorin työn yksipuolistumiseen ja palkkauksen alenemiseen. Kirkollisten toimitusten laadukas hoito tulee olla kirkas prioriteetti kanttorin työssä.

Jumalanpalvelusten musiikin tyylien kirjo tulee varmasti myös laajenemaan. Se ei saa tapahtua urkujen kustannuksella. Urkujen ääni tuo monelle tunteen erityisestä, pyhästä. Kannattaa pitää kiinni siitä, että varsinkin lasten ja nuorten tilaisuuksissa uruilla on aina luonteva rooli. En usko, että mikään tyyli-suunta voisi uhata urkujen asemaa kirkollisena soittimena. Onhan se kuitenkin itse ansainnut asemansa vuosisatojen kuluessa aivan omilla ansioillaan ilman mitään määräystä.

Koen työssäni tärkeäksi korostaa, että perinteinen kirkkomusiikki urkuineen ja nykypäivän musiikin uudet vaihtuvat tyylit voivat ja niiden pitää elää rinnakkain toinen toistaan ruokkien. Suren, kun klassisen ja rytmimusiikin ystävät ovat tahoillaan syvällä poteroissaan ja kokevat toisensa uhkaksi. Olisihan paljon hedelmällisempää todeta, että olemme yhteisellä asialla, siis mitä voisimme tehdä yhdessä. Haaveilen, että kirkkomusiikille tapahtuisi jotakin samaa kuin on tapahtunut kansanmusiikissa.

Haaveilen, että kirkkomusiikille tapahtuisi jotakin samaa kuin on tapahtunut kansanmusiikissa.

Kanttorin työssä yhdistyy kolme hienoa asiaa: musiikki, ihmiset ja vakaumus.

pahtunut kansanmusiikissa. Uudet sukupolvet uudistavat koko genrea, kuitenkin juurensa ja perinteen tiedostaen.

Ihmiset

Kanttorin työssä yhdistyy kolme hienoa asiaa: musiikki, ihmiset ja vakaumus. Kanttorin työn suola ovat seurakuntalaiset. Usein tilaisuuksissa tunnen kiitollisuutta, kun olen saanut keskustella itseäni viisaampien kanssa tai kun olen saanut tutustua hurmaaviin edesmenneisiin omaisten heitä muistelllessa. Kuorolaiset ovat kanssamuusikoita, joiden omistautumista kuorolleen ja seurakunnalle ihailen valtavasti. Kuorolaiset antavat vuosi toisensa jälkeen itsestään ja kalliista vapaa-ajastaan panoksen esim. jouluaamuna, jolloin työstä saatettaisiin esim. teollisuustyössä maksaa kolminkertainen palkka.

Merkitys

Koen, että kanttori saa tehdä työtä, jolla on syvä merkitys. On etuolikeus, kun voi kohdata ja palvella musiikin keinoin seurakuntalaisia ja olla osana jossakin itseään suuremmassa. ✕

◀ Vuoden Kanttori Maria Väinölä: "Koen työssäni tärkeäksi korostaa, että perinteinen kirkkomusiikki urkuineen ja nykypäivän musiikin uudet vaihtuvat tyylit voivat ja niiden pitää elää rinnakkain toinen toistaan ruokkien."

Tikkurilan kirkko saa urut ja carillonin

SAMPPA LAAKSO

KANTTORI, TIKKURILAN SEURAKUNTA

Vantaalla ollaan siinä onnellisessa mutta nykyään varsin harvinaisessa tilanteessa, että kaupungin keskustaan, Tikkurilaan, on valmistumassa uusi kirkko. Vuoden nimi -palkinnon voittaneeseen Tikkurilaan kirkkoon rakennetaan urut, jotka odottavat sitä, että kirkkorakennuksen valmiusaste ja olosuhteet sallivat niiden pystyttämisen. Carillon, eli tornikellopeli, on puolestaan jo viimeistelyä vaille valmis.

Kirkon urkujen suunnittelutyössä pidettiin tärkeänä kriteerinä soittimen monikäyttöisyyttä ja katsottiin, ettei soittimen tyyli saa asettaa kovin suuria rajoituksia sen käytölle. Muun muassa tämän vuoksi urkujen soinnillisen ja teknisen suunnittelun lähtökohdaksi valittiin **J. A. Zachariassenin** soittinrakennustyyli. Tämä tyyli sopii Tikkurilan kirkkoon hyvin myös sen vuoksi, että Tikkurilan seurakunnan alueella olevassa Vantaan Pyhän Laurin kirkossa on ollut Zachariassenin vuonna 1895 rakentamat urut. Nykyään kirkossa on tästä soittimesta jäljellä vain julkisivu, jonka takana on Urkurakentamo Veikko Virtasen vuonna 1976 rakentama soitin. Tikkurilan kirkon urkujen tarjouskilpailun voitti samainen rakentamo, joten tiettyä historiallista symmetriaa tässä voidaan havaita. Nyt rakennettavissa uusissa uruissa tulee soimaan myös kaksikymmentä Pyhän Laurin kirkon vanhojen Zachariassen-urkujen pilliä, jotka ovat olleet varastoituna Pyhän Laurin kirkon ullakolle.

Urkujen suunnittelutyön aikana todettiin, että Tikkurilan kirkon soittimesta ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa historiallisen esikuvan mukaista kopiota. Päätettiin, että urut suunnitellaan niille varatun tilan ehdoilla etsien Zachariassenin rakentamien urkujen musiikillisia ja teknisiä ominaisuuksia tukevia ratkaisuja. Arkkitehdin toiveen mukaisesti urut sijoittuvat urkuparvelle. Parvi sijaitsee muuhun saliin nähden niin, että kaksi urkujen sivuista on saliin päin. Urkurakentaja ratkaisi soittimen fasadin niin, että se kattaa molemmat saliin päin olevat sivut. **Caspar Åkerblomin** suunnittelemasta fasadista tulee kirkon arkkitehtuurin mukaisesti moderni.

KUVA: JARI LAAKSONEN

I sormio C–g3

Borduna	16 fot
Principal	8 fot
Flöte harmonique	8 fot
Viola di gamba	8 fot
Oktava	4 fot
*Qvinta	3 fot
*Oktava	2 fot
*Trumpet	8 fot

II sormio C–g3

Geigen Principal	8 fot
Röflöte	8 fot
Salicional	8 fot
Flauto traverso	4 fot
Oboe	8 fot

Jalkio C–f1

Subbas	16 fot
Violoncello	8 fot
Oktava	4 fot
Bassun	16 fot
I/P, II/P	
II/I, II'	

*= forte + / –

Uruissa on 17 äänikertaa, jotka jakautuvat kahdelle sormiolle (C–g3) ja jalkiolle (C–f1). Soittimessa on tavanomaisten yhdistimien lisäksi ensimmäisellä sormiolla tyylille tyypillinen yläoktaavikoppeli sekä forte-poljin. Jotta soitinta pystytään hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti, pääsormion äänikerroilla on lisäpillit (g#3–g4) yläoktaavikoppelia varten. Uruissa ei ole mixtur-äänikertaa, vaan sointikruunu on mahdollista toteuttaa yläoktaavikoppelin avulla. Toisen sormion pillit ovat paisutuskaapissa, jossa on paisutusluukut sekä etuseinässä että katon viistossa osassa. Rakentamon ehdotuksen

mukaan luokkuja käytetään kahdella eri paisutuspedaalilla. Toisen sormion äänikertoihin haluttiin mukaan valitulle tyylille hieman epätyypillinen kieliäänikerta soittimen monipuolisuuden varmistamiseksi. >>

Uusissa uruissa tulee soimaan myös kaksikymmentä Pyhän Laurin kirkon vanhojen Zachariassen-urkujen pilliä.

Kellot

Carillon, eli tornikellopeli, on eri sävelkorkeuksille viritetyistä kelloista koostuva soitin. Se on Suomessa melko tuntematon, mutta Keski-Euroopassa tornikellopelejä on runsaasti. Vantaalle on kaavailtu soitettavia kirkonkelloja jo useampaan kertaan, viimeksi Pyhän Laurin kappelin yhteyteen. Nyt Tikkurilan kirkon rakentamisen yhteydessä haave on vihdoin toteutumassa ja ratkaisevassa roolissa hankkeen toteutumiseksi on vantaalainen kirkontornitekniikko **Supavit Nummelin**, jonka yritys Rekola Bells on ainoa suomalainen yritys, joka rakentaa carilloneja. Projektin tuokin suomalaisittain jotain aivan uutta vantaalaiseen äänimaiseen.

Carillon, eli tornikellopeli, on eri sävelkorkeuksille viritetyistä kelloista koostuva soitin.

Supavitin kiinnostus kelloihin on alkanut jo nuorella iällä vellikelloista ja pienistä kellosoittimista. Koska kaikenlainen nikkarointi on aina ollut lähellä hänen sydäntään, myös kellosoittimien rakentaminen alkoi pian kiinnostaa. Supavit on kouluttautunut perehtymällä asioihin itse sekä tekemällä yhteistyötä itävaltalaisien, hollantilaisten ja italialaisten kirkonkellovalimoitten sekä muiden alan asiantuntijoiden kanssa. Pitkän perinteen omaksuminen ja tiedon kerääminen on tässä työssä erityisen tärkeää, sillä

alalle kouluttautuminen tapahtuu pitkälti käytännön työssä. Kelloosaamista ovat tukeneet myös opinnot Varian taide- ja käsityöteollisuuden alalla. Työssään Supavit tarvitsee hitsauksen, muiden metallitöiden, puurakentamisen, lujuuslaskelmien, elektroniikan sekä musiikin ja muun taiteen tuntemusta ja osaamista.

Tikkurilan kirkon carillonin rakennushistoria alkaa vuodesta 2015, jolloin Supavit alkoi kerätä metalliosia soitinta varten, jonka hän siinä vaiheessa aikoi rakentaa

Tikkurilan kirkon carillon koostuu 31 kellosta, joten tornikellopeli on Suomen suurin.

itselleen. Varsinainen rakennustyö alkoi vuonna 2016. Tikkurilan seurakunnan ja Supavitin polut risteivät oppilaitosyhteistyössä Vantaan ammattiopisto Variassa vuonna 2018, ja sopimus carillonin rakentamisesta allekirjoitettiin vuonna 2019.

Tikkurilan kirkon carillon on Suomen oloissa ainutlaatuinen. Soitin koostuu 31 kellosta, joten tornikellopeli on Suomen suurin. Kansainvälisessä mittapuussa soitin on melko maltillisen kokoinen mutta kuitenkin riittävän suuri konsertoin-

tiin. Sillä voi soittaa mitä musiikkia tahansa, ja oikeastaan musiikille asettaa rajansa vain soittajien osaaminen. Suurin kelloista on a1, ja se on yksi Tikkurilan edellisen kirkon kolmesta kellosta. Se on Wieniläisen Glockengießerei Pfundnerin valama ja vuodelta 1969. Soittimen muut kellot ovat tässä vaiheessa g2–c5. Nämä uudet kellot on valanut hollantilainen Koninklijke Eijsbouts Klokkengieterij Supavitin suunnittelema metalliseoksesta. Valutyö onnistui erittäin hyvin, eikä yhdenkään kellon valua jouduttu uusi-

maan. Valimo on ollut Tikkurilan soittimen rakentamisessa yhteistyökumppanina. Lisäksi rakennustyöhön on osallistunut eri vaiheissa lukuisia vapaaehtoisia.

Tätä tornikellopeliä ei, harmi kyllä, voitu sijoittaa kellotapuliin, vaan se on rakennettu uuden kirkon toimistotilojen päälle lämmittämätömään kellohuoneeseen. Huoneen ulkoseinässä on pitsimuuraus, jonka läpi kellojen ääni pääsee ulos. Kellojen soittopöytä on erillisessä, lämmitetyssä soittuhuoneessa.

>>

KUVA: SUPAVIT NUMMELIN

Carillonia soitetaan nyrkeillä ja jaloilla.

Varsinainen carillon on täysin mekaaninen, kuten soittopöytäkin. Urkurille soittopöytä on tavallaan tutun oloinen, sillä siinä on sekä käsillä että jaloilla soitettavia koskettimia, joiden liikkeet välittyvät kellojen kieliin vajerien avulla. Sorminäppäryyttä soittamisessa ei kuitenkaan tarvita, sillä carillonia soitetaan nyrkeillä ja jaloilla.

Viittä carillonin kelloista (a1, a2, c#3, e3, f#3) käytetään myös automatisoituihin kutsu- ja muihin soittoihin. Soittimen rakenteessa on

varauduttu siihen, että tulevaisuudessa sen kaikki kellot ovat varustettavissa dynaamisilla magneettivasaroilla, jolloin soitinta voidaan soittaa myös midiohjauksella. Tällöin kelloja voi halutessaan soittaa midikoskettimistolla tai esimerkiksi jonkin älylaitteen sovelluksen avulla. Kellojen ripustuksessa ja soittopöydän rakenteessa taas on varauduttu siihen, että soitinta on mahdollista laajentaa myöhemmin lisäämällä siihen e2-, f2- sekä c#5–d6-kellot. Carillonin jokainen kello

on viritetty tarkasti omaan sävelleensä ja sointi on säädetty oikeanlaiseksi, minkä myötä soittimen viritys ja testaaminen onkin ollut osa Tikkurilan äänimaisemaa jo jonkin aikaa.

Varsinaisesti ensimmäisen kerran soitinta on tarkoitus käyttää jouluaattona 2020, jolloin Tikkurilan seurakunnan kanttorien työnkuva laajenee täysin uudella kellonsoittajan tehtävällä. ✕

KAROLIN WARGH

KANTOR I VASA SVENSKA FÖRSAMLING

Orgelundervisning – några praktiska aspekter

Orgeln med sin mångsidiga klangvärld väcker med lätthet barns fascination och upptäckarglädje. Jag vill påstå att orgeln sköter om rekryteringen av organister på egen hand bara kyrkomusikern erbjuder barn möjligheten att bekanta sig med instrumentet. På orgeln kan ett enkelt stycke bli stor musik!

Jag stöter ofta på åsikten att barn är för små för att spela orgel och många tror att barnpedaler är nödvändiga, digitalorglar behövs i hemmen osv för att göra orgelundervisning för barn möjligt.

Barn är inte för små för orglar. Betänk att barn växer upp i en värld som till största delen är anpassad för vuxna människor. Upphöjda pedaler anpassade för barn är inte absolut nödvändiga för orgelundervisning, om det inte finns sådana att tillgå skall det inte vara ett hinder att låta barn börja spela orgel. Min erfarenhet säger mig att ett normallångt 7- eller 8-årigt barn räcks ner till pedalerna enligt den nivå som barnet speltekniskt befinner sig på. Ett normalbegåvat barn är ingen pedalvirtuos från början; det är helt ok att låta ett barn "växa" i orgeln. I ett nybörjarstadium kan det räcka med att låta vardera foten ackompanjera med varsin pedalton för att på detta sätt introducera och öva orgelns unika sätt att utnyttja kroppens motoriska färdigheter.

Ett mindre trevligt faktum är att det inte alltid är enkelt att ordna övningstid på orglar så ofta som kunde krävas för tillräckliga framsteg hos eleven. Därför kan pianon med fördel ses som goda övningsinstrument i hemmen även för orgelstudier. På sitt eget piano kan barnet öva upp fingerteknik och notläsningsförmåga för att sedan, då barnet har övningstid på orgeln, tillämpa och finslipa sina kunskaper för att anpassa dem till orgelns egenskaper. Pedalspelet bör naturligtvis prioriteras under de stunder då övningstid på orgel finns.

Vartefter den unga organistens skicklighet växer är det nödvändigt att ordna mera övningstid på orgel. En församling med anställda som är positivt inställda till att hitta lösningar för att

erbjuda orgelövningstider för unga är att föredra!

Jag har märkt att en flexibilitet i övningsinstrument är nödvändig för att lyckas med orgelundervisningen. Det vinnande konceptet i Korsholms församlings musikskola har varit att erbjuda pianoelever möjligheten att kombinera pianostudierna med orgelstudier eftersom de båda instrumenten speltekniskt till stor del stöder varandra. Låt vara att det "starkaste" instrumentet i detta fall riskerar att bli pianot, men då har ett frö sått till en blivande organist som i förlängningen har möjligheten att välja att förkovra sig i orgelspel. ✕

På orgeln kan ett
enkelt stycke bli
stor musik!

Digitaalisuus ja kirkko

JOS VOISI UNELMOIDA

TEKSTI JA KUVAT:

MARKUS KARTANO

VERKKOPAPPI, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

Olemme matkalla kohti joulun aikaa, joka on epävarma monessakin mielessä. Koronapandemia toi viime keväänä suuren haasteen sille, miten kirkkona olemme ihmisten rinnalla tilanteessa, jossa emme voi kokoontua samalla tapaa kuin aiemmin. Tätä kirjoittaessani tartuntaluvut ovat jälleen kasvussa, ja jouluaika näyttää olevan enemmän tai vähemmän sosiaalisen etäisyyden rajoittamaa. Hyvää on kuitenkin se, että elämme myös aikaa, jolloin tekniikka mahdollistaa yhteydenpidon yhä monipuolisemmin. Me voimme keskustella toisen ihmisen kanssa kasvokkain video-

yhteyden kautta joko yksityisesti tai isommalla joukolla.

Monelle korona-kevään aikana etäkokoukset ja tapahtuminen livestriimaukset ovat tulleet tutuiksi. Työntekijät ovat myös rohkeasti ottaneet käyttöönsä uusia digitaalisia työvälineitä. Työskentelyolosuhteet ovat kuitenkin hyvin erilaiset eri puolilla Suomea ja seurakuntia. Varsinkin vanhemmissa kirkkotaloissa joudumme usein toimimaan sellaisissa tilanteissa, jotka eivät tue digitaalista kohtaamista kovinkaan hyvin. Kirkkotilassa tai seurakuntasalissa voi äänentoisto olla jo useita vuosikymmeniä vanhaa tai ei löydy sellaista tekniikkaa, joka mahdol-

• • • • •
Työntekijät ovat
rohkeasti ottaneet
käyttöönsä
uusia digitaalisia
työvälineitä.
• • • • •

listaisi livestriimauksen helpon tekemisen. Oma kokemukseni on työurani aikana ollut, että näiden kysymysten kanssa joutuu usein painimaan ja etsimään ratkaisuja, millä kiertää mahdollisia ongelma-kohtia. Itselle se on ollut helppoa, koska tekniikka erityisesti on aina kiinnostanut ja uusien asioiden kokeileminen, mutta tällaista mahdollisuutta ei ole kaikilla työntekijöillä.

Verkko on nykyään ennen kaikkea vuorovaikutusväline

Jos voisi toivoa unelmatilannetta, niin millainen se olisi? Nopea nettiyhteys sekä langallisena että langattomana on kaiken digitaalisuuden edellytys. ATK:ta ja verkkoja on kirkossa perinteisesti mietitty lähinnä toimistokäytön ja väestöjärjestelmien näkökulmasta, mikä on tehnyt niistä myös hieman kankeita. Verkko on kuitenkin nykyään ennen kaikkea vuorovaikutusvä-

line, ja se on mukana yhä useammassa laitteessa, jota käytämme. Jos unelmointia jatkaa, olisi ihan nettilan striimaus helposti kenen tahansa käytettävissä. Tilasta saisi halutessaan nappia painamalla striimin haluttuun paikkaan, niin että kuva näyttää hyvältä ja äänestäkin saa selvän. Ja tämä kaikki ilman parin tunnin virittelyä ennen jokaista tilaisuutta. Tämä vaatisi kiinteitä

lähetyjärjestelmiä ja investointeja niihin, mutta helpottaisi pitkässä juoksussa lähetyksen tekemistä.

Ihanteellisessa tilanteessa kirkkotilassa kokoontuvan seurakunnan yhteyteen voisi liittyä etänä nykyistä vielä monipuolisemmin. Teams-kokouksia tai muita vastaavia kokousovelluksia voisi hyödyntää niin, että niiden kautta seurakuntalaiset voisivat tulla yhteen >>

• • • • •
Nopea nettiyhteys
sekä langallisena
että langattomana
on kaiken
digitaalisuuden
edellytys.
• • • • •

Markus Kartano valittiin marraskuussa Vuoden papiksi 2020.

silloin, kun eivät pääse paikalle tai kokoonnutaan verkossa. Hybridimessussa seurakuntalainen voisi lukea tekstejä tai rukouksia etänä näiden kautta ja näin olla halutessaan aktiivinen toimija passiivisen striimin seuraamisen sijaan. Dialogisaarna saisi uuden ulottuvuuden, jos keskustelijat olisivat mukana verkon kautta. Myös saarnan pitäjä voisi olla verkon kautta läsnä, jos ei itse pääsisi paikalle. Tämä olisi mahdollista, jos striimaustekniikka olisi muutoin kunnossa niin, että tilan ääni saadaan striimiin, mutta myös niin päin, että etäkokouksen äänet kuuluvat tilassa.

Entäpä visuaaliset mahdollisuudet?

Nykyään olemme mediassa tottuneet visuaalisiin elämyksiin. Vanha kirkkotila voi toki olla jo itsessään sellainen, mutta jos pitäisi havainnollistaa puhuttua tekstiä kuvalla, sen näyttäminen monessakaan kirkossa ei ole yksinkertaista. Valkokankaalle tai isolle näytölle ei välttämättä löydy hyvää paikkaa. Itse olen aina mielelläni käyttänyt puheen tukena kuvia, varsinkin lapsille ja nuorille puhuessa, pelkkä puhe tuntuu riittämättömältä, varsinkin jos kokee, ettei ole puhujana hyvä.

Unelmakirkossa ihmiset eivät tarvitsisi välttämättä kädessään virsikirjoja vaan laulujen sanat voisi katsoa näytöiltä. Näytöillä olisi hyvin mietittyjä, hartautta ja ajatuksia herättäviä kuvamaailmoja. Kolehdkin voisi antaa kännykkäsovelluksella. Meillä voisi olla eri puolilla Suomea edes muutamia sellaisia kirkkoja, jotka olisi rakennettu erityisesti tästä näkökulmasta hyvin toimiviksi. Jos tulevaisuudessa joudumme luopumaan yhä useammasta tilasta, voisi jäljelle jäävät kokoontumispaikat tehdä sellaisiksi, että tekniikka mahdol-

Hybridimessussa seurakuntalainen voisi lukea tekstejä tai rukouksia etänä ja näin olla halutessaan aktiivinen toimija.

listaisi helpommin monipuolista tekemistä. Tässäkin voisivat seurakuntaiset tuoda omaa osaamistaan yhteiseen käyttöön niin, ettei työntekijöiden tarvitse itse osata ja olla tekemässä kaikkea.

Uusien innovointien tekemistä olisi hyvä kannustaa: voisiko kirkossa olla vuosittainen tai kuukauden innovaatiopalkinto tai muu huomionosoitus, jossa nostettaisiin esiin seurakuntaisten ja työntekijöiden hyviä ideoita tehdä asioita uudella tavalla? Tällainen voisi innostaa kokeilemaan työkalutuuiriin ja sen kautta hyvät arkityötä helpottavat käytännöt, mitä ehkä jossain on keksitty, eivät jäisi pimentoon.

Hyvää joulun aikaa kaikille kirkon työssä uurastaville! Seimeen syntynyt Kristus on meidän luomamme. ✕

Uusien innovointien tekemistä olisi hyvä kannustaa.

SAARA LAAKKONEN

TEOLOGIAN OPISKELIJA, HELSINGIN YLIOPISTO

Tervetuloa kotiini, muukalainen

Kun koronapandemia alkoi, jäi koko yhteiskunta yhtäkkiä kotiin. Työpaikat ja koulut suljettiin, ja erilaisista etäyhteyksistä tuli arkipäivää. Sosiaaliset suhteet jäivät tauolle. Mutta nopeasti alkoikin käydä niin, että kun lakkasimme tapaamasta toisiamme, päästimmekin heidät lähemmäksi itseämme kuin aikaisemmin: Päästimme heidät kotiimme.

Viimeisen reilun puolen vuoden kuluessa olen nähnyt opiskelijana ja opiskelijaedustajana enemmän kirjahyllyjä, hirsiseiniä ja keittiön kaapistoja täysin tuntemattomien ihmisten kodeista kuin milloinkaan. Olen nähnyt muista ihmisistä puolia, joita en olisi ikinä arvanut olevankaan heissä. Etäkokouksista ja -luennoista on tullut mahdollisuus kurkistaa pois omasta kodista jonkun muun elämään. Olen jopa yhdessä työyhteisössä, jossa olemme sopineet kokoustavamme joka kerta eri huoneissa, jotta muut pääsevät näkemään erilaisen taustan kuin viimeksi. Aiemmin kisattiin ennen kokouksen alkua small talkissa siitä, kellä on hienoin kahvikuppi, kun nyt kiinnitetään huomiota siihen, kenen kodissa on mielenkiintoisimmat yksityiskohdat. ”Kukkiipa sinun kliiviasi ihanasti.”

Eikä pilkahdus omasta tai toisen elämästä ole jäänyt vain kodin seinien tasolle. Varmasti jokainen osaa kertoa hetkistä, jolloin kameran on tullut päällistelemaan koira tai jonkun lapsi. Niin tärkeää kokousta en ole vielä näh-

nytään, että sen puheenjohtamista ei voisi keskeyttää lepperrelläkseen kissalle. Itse ainakin otan tarkoituksella kissan joskus syliini web-kameran ollessa päällä.

Etänä tehty työ on osoittanut, että meillä on tarve tuoda omaa elämäämme esille. Se ei riitä, että hoidamme vain sen, mitä yhdessä kuuluu ja jatkamme sitten elämäämme kokousten ulkopuolella. Kun emme voi tavata kahvipöydässä ja kertoa, mitä meille kuuluu, ja kun kokoukset ovat etänä vain tiukkaa asiaa, meidän on keksittävä uusia keinoja tuoda ulos persoonallisuuttamme muille. Samaan aikaan

olemme päästäneet lähellemme omaan kotiimme ihmisiä, jotka eivät sinne vielä vuosi sitten olisi ikinä kuuluneet. Yhtäkkiä koti ei olekaan enää liian henkilökohtainen tai yksityinen paikka.

Minä ainakin olen huomannut, että tahdon näyttää ihmisille, millaisia kirjoja minulla on hyllyissäni ja miten hyvin viherkasvini voivat. Ihan kuin tulisi vieraita ilman, että tarvitsee pahemmin edes siivota. Maaailma tuskin palaa enää täysin ennalleen, vaikka korona lähtisi-kin. Itse ainakin toivon, että tulevaisuudessakin löydämme uusia tapoja kohdata toisemme, vaikka etäisyyksiä olisi kilometrien verran. Sitä ennen tervetuloa kotiini, tällainen minä olen. ✕

Kirjoittaja on AKIn ja Pappisliiton hallitusten opiskelijaedustaja.

Sukupuoli, vaikeneminen, teologia – yhteisöön kuulumisen esteitä vai perusteita?

KATI JANSKA

YTK, PASTORI, HIIPPAKUNTASIHTTEERI, KUOPION HIIPPAKUNNAN TUOMIOKAPITULI

Mikä pitää kiinni kirkkoyhteisössä, mikä taas pakottaa lähtemään pois? Viisitoista luterilaista pappisnaista kuvasi sosiologian pro gradussani, miksi he ovat hakeutumassa pois kirkon töistä. Näkyville tuli kuulumisen politiikan välineitten lisäksi se, että pappisnaiset kokevat olevansa ”turvallisia siltoja kirkon yhteyteen” erityisesti irrallisille seurakuntalaisille.

Kuulumisen politikan välineitä kirkossa ovat alanvaihtoa harkitsevien kokemusten mukaan sukupuoli, vaikeneminen ja teologia.

Inhimillistä toimintaa suuntaa tarve kuulua yhteyteen toisten kanssa ja ulossuljetuksi tule-
misen pelko. Sosiologi **Nira Yuval-Davisin** mukaan kuulumisen rakentuu kahdesta toisiinsa kytkeytyvästä tasosta, yksilön omakohtaisesta kuulumisen kokemuksesta sekä yhteisöllisestä, ajallis-tilallisesta rajankäynnistä. Yuval-Davis nimeää edellisen tason kuulumiseksi, jälkimmäisen kuulumisen politiikaksi. Sosiologisessa tutkimuksessa kuulumisen tematiikkaa on tutkittu viime vuosina erityisesti kansalaisuuden, maahanmuuton ja monikulttuurisuuden yhteydessä.

Kuulumisen käsite on lähellä identiteetin käsitettä. Ero on siinä, että yksilön oma kokemus (esim. kristityn identiteetti) ei aina riitä täysivaltaiseen yhteisöön kuulumiseen, vaan kokemuksen rinnalle tarvitaan yhteisön taholta tuleva tunnistaminen.

Kuuluminen on kotona olemisen tuntua ja turvallisuuden kokemusta. Sitä pidetään usein luonnollisena ja itsestään selvänä, kunnes se konfliktitilanteessa nousee reflektion kohteeksi. Tällöin tulee näkyväksi myös kuulumisen politiikka ja ne moninaiset tavat, joilla yhteisössä luodaan rajalinjoja ”meidän” ja ”muiden” välillä. Yhteisö tekee aina rajankäyntityötä pyrkiessään välttämään kaaosta ja säilyttämään järjestyksen, ja tällä on vaikutusta yksilön kokemukseen.

Kati Jansa kertoo, että alanvaihtoa harkitsevien kokemuksissa toistuvat pohdinnat työn merkityksestä, oikeanlaisesta pappeudesta ja työssä jaksamisesta.

Kuulumisen tematiikka ja kysymykset inklusiosta ja eksklusiosta ovat erityisen ajankohtaisia, kun *Ovet auki – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026* on juuri julkaistu. Yhteisöllä on aina rajansa, joiden kautta se määrittyy. Mistä ja keistä puhutaan, kun puhutaan kirkosta? Kuka avaa tai sulkee ovia, kenen ääni on ”kirkon ääni”, missä tehdään päätökset ja kenen toimijuutta tuetaan?

Miksi teen, kelpaanko, jaksanko?

Alanvaihtoa harkitsevien kokemuksissa toistuvat pohdinnat työn merkityksestä, oikeanlaisesta pappeudesta ja työssä jaksamisesta. Aihealueet nivoutuvat monin tavoin toisiinsa: merkityksen katoaminen uuvuttaa, uupuminen saa aikaan kokemusta, ettei kelpaa ja riitä, ja kelpaamattomuus syö kokemusta työn merkityksestä. Ne nivoutuvat

KUVA: SIMO PARNI

>>

myös kysymyksiin yhteisön täysivaltaisesta jäsenyydestä ja oman, autenttisen toimijuuden säilyttämisestä.

Yhteisön lojaalisuuden vaatimukset ovat toisinaan ristiriidassa oman toimijuuden kanssa, koska yhteisön ei koeta tunnustavan jäsentensä kokemuksia, tietotaitoa ja potentiaalia. Sosiaalista dissonanssia koetaan mm. avioliittokysymykseen ja naispappeuden vastustukseen liittyen, ja välillä kirkon edustajana toimiminen hävettää.

Kuulumista tuotetaan erilaisilla välineillä

Kuulumisen politikan välineitä kirkossa ovat alanvaihtoa harkitsevien kokemusten mukaan sukupuoli, vaikeneminen ja teologia. Välineet ovat niin tuttuja, ettei niitä aina edes huomata, ja kuitenkin niillä voidaan sekä tuottaa että estää kuulumisen kokemusta.

Alanvaihtoa harkitsevien mukaan kirkossa vallitsee vaikenemisen kulttuuri.

Missä ovat foorumit, joilla papit voivat ylläpitää ja kehittää työssä tarvittavaa käyttöteologiaa?

Yhtäältä sukupuoli on kirkossa vaiettu asia, toisaalta konservatiivisista arvoista käsin korostetaan binäärisen sukupuolieron merkitystä. Virkakysymyksessä sukupuoli on edelleen avoin haava, ja naispuolisen papin kuuluminen täysivaltaisena jäsenenä työyhteisöön ja seurakuntaansa hauraampaa kuin miespuolisen kollegansa. Osalle seurakuntaa oletusasetuksena pappi on edelleen mies, ja työpaikkojen vähetessä pappisnainen miettii, onko seurakunnille turvallisempaa palkata miehiä työntekijöiksi ”*kun ne kelpaa kaikille?*”

Alanvaihtoa harkitsevien mukaan kirkossa vallitsee vaikenemisen kulttuuri. Työyhteisössä vaikeneminen näkyy tiedonkulun vaikeuksina, ohittamisen kokemuksina, yhteisen työnäyn puutteena ja vaikenemisena hengellisistä kysymyksistä. Osittain vaikeneminen koetaan tavaksi säilyttää työpaikan ilmapiiriä ”poissa silmistä, poissa mielestä” -periaatteella.

Kirkollinen vaikeneminen ilmenee myös siinä, etteivät ajan-kohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt välttämättä näy julistuksessa tai kirkollisissa kannanotoissa. Kirkon kriisin yksi osa koskeekin kieltä, puhetta ja vaikenemista muuttuvassa toimintaympäristössä. Mahdollisuuksia puhua avoimesti kollegoiden kanssa työn haasteista,

pappeudesta, tradition ja muutoksen jännitteistä ei koeta löytyvän tarpeeksi.

Missä ovat foorumit, joilla papit voivat ylläpitää ja kehittää työssä tarvittavaa käyttöteologiaa? Miten luoda näistä paikoista sellaisia, että niissä voi lausua keskeneräisiäkin ajatuksia ilman sanktion pelkoa tai agnostikon, ateistin tai hereetikon leimaa?

Turvallisia siltoja kirkon yhteyteen

Alanvaihtoa harkitsevat tekevät kuulumistyötä paitsi itsensä, myös toisten puolesta. Erityisesti aineistossa nousivat esille nk. irralliset, haavoittuvassa asemassa olevat ja hengellisesti nälkäiset ihmiset, joihin yksi papeista viittasi kuvamalla ”*tunnen että oon kotonani heidän kanssaan ja he on kokeneet että oon aika turvallinen silta siihen kirkon yhteyteen.*”

Kuulumista voidaan tukea sellaisella kuulumisen politiikalla, jossa erilaiset ihmiset asettuvat vuoropuheluun. Eroja ei tarvitse häivyttää näkyvistä, kun siirrytään sukupuoli-sokeudesta erilaisten yhdenvertaisuuteen, vaikenemisesta dialogiin sekä entistä syvempään ja avarampaan teologiaan.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista kirkossa on arvioitava jäsenistön kokemusmaailman

kautta. Kuulumisen kanssa kamppailevien kokemukset auttavat näkemään, ovatko sanat ja teot sekä ihanteet ja käytännöt keskenään tasapainossa.

Kuulumisen kanssa kipuilevan ääntä kannattaa kuunnella. Nopea ratkaisu työntekijän kipuun voi olla toteamus, että eihän tänne ole pakko kuulua, jos ei tahdo, tai että kristitty voi toteuttaa kutsumustaan muuallakin kuin kirkon töissä. Tällöin kipu kuitenkin sysätään yksin yksilön harteille. Kestävämpi ratkaisu olisi tarkastella kuulumisen problematiikkaa yhteisön yhteisenä asiana.

Seurakuntalaisuuden tukemisen takia päätöksiä tehtäessä on kuunneltava ääniä kirkollisten ytimien ulkopuolelta. Usein vallan ytimien kantama tieto kulkee erillään sen tiedon kanssa, mikä kumpuaa marginaaleista. Pettyneiden seurakuntalaisten kokemukset kanavoituvat usein niille työntekijöille, jotka toimivat siltoina kirkon yhteyteen, mutta näiden mahdollisuudet saada tietoa päättävillä tahoilla ovat toisinaan rajallisia.

Tarvetta dialogille ja reflektiolle

Moni on väsynyt kirkossakin toistuvaan polarisoituneeseen keskusteluilmapiiriin. Siitä on päästävässään eteenpäin, mutta se vaatii määrätietoista työtä.

TT **Tapio Saraneva** kirjoitti kirjassaan *Oikeudenmukaisuuden nälkä* (1991), että kirkossa on uskon ja työn kannalta keskeisiä aiheita, joista ei ole uskallettu tai haluttu riittävästi keskustella: ”Pahinta ei ole kestävämmien ajatusten esittäminen vaan sellainen ilmapiiri, jossa ongelmat torjutaan vaikeamella tai erilaisilla ulkoisilla tai sisäistetyillä puhumiskielloilla.”

Moni on väsynyt kirkossakin toistuvaan polarisoituneeseen keskusteluilmapiiriin.

Kirkossa on onneksi jo otettu käyttöön menetelmiä, joissa yksilölliset elämäkokemukset punoutuvat yhteisön yhteiseksi kertomukseksi (mm. kunnioittavan keskustelun malli, Erätauko-dialogit ja Dinno-dialogikortit). Myös piispat kannustavat kunnioittavaan keskusteluun syksyn 2020 kannanotossaan.

Monissa työyhteisöissä etenkin hengelliset kysymykset jäävät vaille yhteistä reflektiota, vaikka juuri nyt olisi niiden käsittelylle otollinen aika. Kirkon yhteiskunnallisen aseman murros vaikuttaa niin hengelliseen työhyvinvointiin kuin yhteisön toimintalinjauksiin. Pyhä-painopisteen yhteydessä (2012) kirkkohallitus julkaisi hengellisen työhyvinvoinnin linjauksia. Olisiko näiden uuden tulemisen aika?

2020-luvun suomalaista teologiaa tehdään nyt

Postmodernissa ajassa kestävän hengellisyyden on pystyttävä vastaamaan ekologisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin muutoksiin. Länsimaaisessa postmodernissa yhteiskunnassa elävä kansalainen ei useim-

miten tahdo tehdä hyppäystä menneeseen moderniin aikaan, vaan tahtoo elää omine arvoineen myös hengellisessä yhteisössään. Kun tasa-arvo, yksilöllisyys ja monikulttuurisuus ovat osa omaa elämää, niiden oletetaan toteutuvan myös hengellisessä yhteisössä.

Teologia, jota tehdään olemisen tilassa (being) on toisenlaista kuin teologia, joka kumpuaa tulemisen tilassa (becoming). Edellinen nivoutuu moderniin aikaan, jälkimmäistä voidaan kuvata postmodernin maailman kanssa synkronissa eläväksi. Tulemisen tilassa oleva teologia kumpuaa toimintaympäristön haasteista ja kysymyksistä, ja muovautuu ajan ja paikan mukaan, kadottamatta silti muuttumatonta evankeliumin ydintä.

Yhteisön jäsen, ”me”-ryhmään kuuluva toimii aina – tiedostamattaan tai tiedostaen – kutsuvan tai torjuvan portinvartijan roolissa suhteessa ”muihin”. Millaisella käyttöteologialla avointen ovien kirkko varustaa portinvartijoita tehtävänsä? ✕

Jansa, Kati. 2020. ”Peskeä heidän jalkansa, sillä he ovat juosseet paljon.” Pappisnaiset, kirkon työ ja kysymys kuulumisesta. Pro gradu: Itä-Suomen yliopisto. https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20201271/urn_nbn_fi_uef-20201271.pdf

JUMALAN
TAHDON
KYSYMYS

Pappien käsitykset samaa sukupuolta olevien avioliitosta

Samaa sukupuolta olevien avioliitto on ollut 2000-luvun alun näkyvä keskustelunaihe Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa. Tutkin syyskuun alussa Itä-Suomen yliopistossa tarkastetussa väitöskirjassani pappien käsityksiä samaa sukupuolta olevien avioliitosta.

Vaikka avioliiton solmiminen samaa sukupuolta olevan puolison kanssa koskettaa suoraan vähemmistöä kirkon jäsenistä, ei kysymystä voi pitää kirkossa marginaalisena.

LAURA KALLATSA

TT, TUTKIJA, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Tutkimukseni mukaan samaa sukupuolta olevien avioliitto liittyy laajasti siihen, millainen on kirkon ihmiskäsitys, millainen on sen käsitys seksuaalisuudesta ja sukupuolesta, miten kirkossa luetaan ja tulkitaan Raamattua ja traditiota, miten kirkko asemoituu suhteessa yhteiskunnan lakeihin ja mikä kirkon avioliittoteologiassa on muuttumatonta ja mikä muuttuvaa.

Asenteet seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöjä kohtaan ovat muuttuneet viimeisten vuosikymmenten aikana länsimaissa verrattain nopeasti. Yhteiskunnissa tapahtuneet asennemuutokset ovat vaikuttaneet myös kristillisiin kirkkokuntiin. Protestanttisissa seurakunnissa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin suhtaudutaan kansainvälisesti tarkasteltuna yleensä kaikista hyväksyvimmin. Myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappien asenteet ovat muuttuneet hyväksyvämpään suuntaan koko 2000-luvun ajan. Kuitenkin asenteiden muutos kirkon sisällä on ollut hitaampaa kuin yhteiskunnassa muutoin.

Väitöskirjani aineisto kerättiin keväällä 2017, samoihin aikoihin, kun avioliittolaki Suomessa muuttui. Pappisliiton ja Kirkon tutkimuskeskuksen kanssa yhteistyössä toteutettuun kyselytutkimukseen vastasi 534 pappia. Vastaajia oli kaikista hiippakunnista, laajasti eri virka-asemista, eri ikäisiä, miehiä ja naisia sekä erilaisista hengellisistä viitekehyksistä vaikutteita saaneita. Aineistoa voidaan pitää edustavana.

Papit toivovat Jumalan tahdon toteutumista

Papit puolustavat tai vastustavat samaa sukupuolta olevien avioliittoa useimmiten teologisilla argumenteilla. Huomattavaa on, että suurimmalla osalla papeista on hyvin

Laura Kallatsa: "Avioliitosta on muodostunut haastava kysymys kirkolle. Tämä selittyy väitöskirjani tulosten valossa sillä, että samaa sukupuolta olevien avioliitto nostaa esille useita ihmisyyttä syvästi koskettavia perhe-elämää, seksuaalisuuteen, sukupuoleen ja uskonkäsityksiin liittyviä kysymyksiä."

selkeä kanta kysymykseen samaa sukupuolta olevien avioliitosta. Noin puolet (51 %) tutkimukseeni vastanneista papeista kannattaa samaa sukupuolta olevien kirkollista avioliittoon vihkimistä. Papeista 40 prosenttia vastustaa sitä.

Sekä samaa sukupuolta olevien avioliittoa kannattavat että sitä vastustavat papit etsivät asiassa Jumalan tahtoa. Samaa sukupuolta ole-

Kannattajat
perustelevat
käsityksiään
ihmisoikeuksilla.

Suurimmalla
osalla papeista on
hyvin selkeä kanta
kysymykseen
samaa sukupuolta
olevien avioliitosta.

vien avioliiton hyväksyvien pappien mukaan homoseksuaalisuus on Jumalan luoma ominaisuus ihmisessä. He vetoavat siihen, että Jumalan mukaan ihmisen ei ole hyvä olla yksin. Jeesus näyttäytyy näille papeille rakkauden julistajana ja

marginaalissa olevien puolustajana. Samaa sukupuolta olevien avioliittoon kriittisesti suhtautuvien pappien mukaan Jumala on tarkoittanut avioliiton miehen ja naisen välille, joten samaa sukupuolta olevien avioliitto on vastoin Jumalan tahtoa. Osa näistä papeista pitää homoseksuaalisuutta tai homoseksuaalisuuden toteuttamista (esimerkiksi parisuhteen solmimista samaa sukupuolta olevan puolison kanssa) syntinä. Nämä papit vetoavat siihen, että homoseksuaalisuuden toteuttamiseen suhtaudutaan Raamatussa torjuvasti.

Teologiset argumentit ovat yhtä yleisiä sekä samaa sukupuolta olevien avioliittoa kannattaville että sitä vastustaville papeille. Sen sijaan ainoastaan kannattajat perustelevat käsityksiään ihmisoikeuksilla. Näiden pappien mukaan avioliiton >>

solmiminen kirkollisesti on kirkon jäsenten oikeus. Kirkollisessa avioliittoon vihkimisessä toteutuu pappien mukaan paitsi kirkon jäsenten tasa-arvoisuus kirkossa, myös kokemus yhdenvertaisuudesta Jumalan edessä. Näin ollen ihmisoikeudelliset argumentit nousevat voimakkaasti kristinuskosta.

Muuttuva vai muuttumaton avioliittoinstituutio?

Teologisten ja juridisten argumenttien lisäksi tutkimukseeni vastanneet papit pohtivat avioliiton olemusta ja käsitettä. Samaa sukupuolta olevien avioliittoon kieltei-

Papit
argumentoivat
samaa sukupuolta
olevien avioliiton
puolesta tai sitä
vastaan papin työn
näkökulmasta.

sesti suhtautuvat papit painottavat, että avioliiton oleellinen tunnusmerkki on se, että osapuolina siinä ovat mies ja nainen. Osa papeista pitää tärkeänä sitä, että avioliitossa on mahdollisuus biologiseen lisääntymiseen. Samaa sukupuolta olevien avioliittoa ei voida näiden pappien mukaan kutsua avioliitoksi, koska se ei täytä pariskunnan sukupuolen osalta sitä määritelmää, jonka papit liittävät oikeanlaiseen avioliittoon. Osa papeista muistuttaa, että avioliittoinstituutio on muuttunut historian kuluessa,

mutta pitävät puolisojen sukupuolta kuitenkin luovuttamattomana osana avioliittoa. Samaa sukupuolta olevien avioliittoon hyväksyvästi suhtautuvat papit näkevät, että avioliittoinstituutio on jatkuvassa muutoksessa eikä puolisojen sukupuoli voi liittyä oikeanlaisen avioliiton määritelmään.

Lisäksi papit argumentoivat samaa sukupuolta olevien avioliiton puolesta tai sitä vastaan papin työn näkökulmasta. Osa papeista kertoo syvästä pappiskutsumuksestaan, johon kuuluu kutsumus palvella kaikkia seurakuntalaisia. Osa papeista taas nostaa vahvasti esille, että jokaisen papin on noudatettava kirkon yhteistä linjaa avioliittokysymyksessä.

Pappien avioliittokäsityksissä näkyy vahvasti kysymys siitä, mikä on luonnollista. Kutsun tätä luontoargumentiksi. Samaa sukupuolta olevien avioliittoon hyväksyvästi suhtautuvien pappien mukaan homoseksuaalisuus on luonnollista, tavallista ja normaalia. He näkevät sen osana Jumalan luomistyötä. Näin ollen heille on luontevaa vihkiä samaa sukupuolta olevia pareja avioliittoon. Monien samaa sukupuolta olevien avioliittoon kriittisesti suhtautuvien pappien mukaan homoseksuaalisuus on luonno-

Pappien
avioliitto-
käsityksissä näkyy
vahvasti kysymys
siitä, mikä on
luonnollista.

Kirkko on
moniääninen
avioliitto-
kysymyksessä.

tonta tai ainakin tavallisesta poikkeavaa. Mikäli homoseksuaalisuus tai samaa sukupuolta olevien parisuhteet nähdään luonnottomina, on loogista, etteivät papit voi kuvitella vihkiänsä samaa sukupuolta olevia pareja avioliittoon.

Kysymyksen luonnollisuuteen ja tavallisuuteen vaikuttaa yleinen asenneilmapiiri kirkossa ja yhteiskunnassa. Suuri osa niistä papeista, jotka kokevat, että heidän asenteensa homoseksuaalisuutta kohtaan ovat muuttuneet viimeisten vuosien aikana, kertovat aiempaa avaramman asenneilmaston vaikuttaneen heihin. Kun seksuaalivähemmistöjen oikeuksista on puhuttu entistä avoimemmin ja papit ovat kohdanneet työssään seksuaalivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä, on myös samaa sukupuolta olevien avioliitosta tullut monelle papille aikaisempaa tavallisemmalta tuntuva asia.

Väitöskirjani tulokset sekä alati jatkuva keskustelu avioliitosta osoittavat, että kirkko on moniääninen avioliittokysymyksessä. Avioliitosta on muodostunut haastava kysymys kirkolle. Tämä selittyy väitöskirjani tulosten valossa sillä, että samaa sukupuolta olevien avioliitto nostaa esille useita ihmisyyttä syvästi koskettavia perhe-elämään, seksuaalisuuteen, sukupuoleen ja uskonkäsitteisiin liittyviä kysymyksiä. ✕

VIRPI SILLANPÄÄ-POSIO
OULU

Kiitetty olkoon sosiaalinen media

Täytin syyskuussa 52-vuotta. Jouduin jäämään työkyvyttömyyseläkkeelle parisen vuotta sitten. Se ei ollut oma valintani. Tuntui todella vaikealta joutua syrjään työstä, joka oli vahvasti kutsu-mustyö.

Vaihtoehtoja ei kuitenkaan enää ollut.

Millaista elämäni sitten on juuri nyt?

Millaista on työkyvyttömyyseläkeläisen arki?

Tällä hetkellä olen laitostuntoutuksessa yli-opistollisessa sairaalassa jo kolmatta viikkoa.

Olen täällä oppiakseni uudelleen kävelemään. Viimeisen vuoden aikana minulle on tehty yhdeksän selkäleikkausta. Huhtikuussa 2020 halvaannuin vyötäröstä alaspäin. Seurauksena oli selkädinvinna. Jouduin olemaan sairaalassa lähes neljä kuukautta. Juuri silloin korona alkoi rajoittamaan vierailukäyntejä ja kotiin sai pidettyä yhteyttä ainoastaan puhelimitse. Onneksi oli mahdollisuus pyytää sairaalapappia vierailulle. Sairaalapappi oli ennestään tuttu kollega, ja tuntui siltä kuin perheenjäsen olisi tullut paikalle. Hänen tullessaan huokaisin syvään ja aloin itkemään. Sain itkeä turvallisesti voimattomuuttani ja pelkoani tulevasta. Sain nauttia ehtoollisen ja yhtyä rukouksiin, jos jaksoin.

Sosiaalisen median kautta pystyin kertomaan ystäväilleni kuulumisistani. Sain heiltä paljon tukea. Jokainen viesti tuntui tärkeältä. Tärkeältä tuntui myös se, että tiesin puolestani rukoiluvan. Tunsin sen lohdun lämpönä rinnassani. Huhtikuun leikkauksen yhteydessä

puolisoni soitti heräämööni kysyäkseni vointiani. Hoitaja toi minulle puhelimen, ja sain kertoa helpottavan tiedon siitä, että varpaani liikkuvat! Pyysin silloin puolisoani laittamaan Facebookiin sivulleni hyvät uutiset.

Jäin työkyvyttömyyseläkkeelle oppilaitospin virasta. Tein työtäni lähinnä sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoiden parissa. Osastolla ollessani kohtasin entisiä opiskelijoita, nykyisiä ammattilaisia. Kohtaamiset eivät olleet aina helppoja, koska hoitotyö on varsin intiimiä.

Sain kyllä lähes aina mahdollisuuden valita eri hoitajan, mikäli tilanne tuntui liian hankalalta. Kertaakaan en siihen mahdollisuuteen tarttunut, sillä tuttuus loi myös turvallisuutta.

Tällä hetkellä olen siis kuntoutuksessa. Menossa on kolmas viikko ja vielä on jäljellä

yksi. Kuntoutuminen on rankkaa työtä. Osaston työntekijät ovat huippuammattilaisia. Erityisesti fysioterapeutteihin olen tottunut luotamaan aivan täysin. Jos oma ”fyssarini” pyytäisi minua seisomaan päälläni, niin ainakin yrittäisin. Hänen avullaan olen päässyt siihen pisteeseen, että sain juuri käveltyä ensimmäisen kerran osaston ympäri Eva-telineen avulla. Toki fysioterapeutti kulki takanani, lähes kiinni minussa, turvatakseen kulkuni.

Iloitsen tavallisista arkisista päivistä. Tarvitsen paljon apua ja tukea läheisiltäni, mutta myös henkilökohtaiselta avustajaltani. Iloitsen siitä, että pääsen pian taas kotiin ja saan nukkua päiväunet yhdessä sielunpaimenkoirani Turren kanssa. ✕

Millaista on työkyvyttömyys- eläkeläisen arki?

Johtamisen erityiskoulutus on valmistunut

KARI KOPPERI

TT, DOS., JOHTAJA, KIRKON KOULUTUSKESKUS
PIISPAINKOKOUKSEN PÄÄSIHTEERI 1.9.2020-

Kirkon johtamiskoulutuksen juuret ulottuvat 1980-luvun jälkipuoliskolle. Silloin ryhdyttiin keskustelemaan johtamisesta kirkossa ja kirkon johtajien koulutustarpeista. Monien vaiheiden jälkeen valmistui *Kirkon johtamiskoulutussuunnitelma 90*, joka hyväksyttiin piispainkokouksessa syyskuussa 1990.

Johtamiskoulutuksessa ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset sekä uusi *Seurakuntatyön johtamisen tutkinto* (1999) edellyttivät suunnitelman päivittämistä. Helmikuussa 2004 piispainkokous hyväksyi uuden suunnitelman, joka sai nimen *Kirjo 2005*. Se on antanut suuntaviivat kirkon johtamiskoulutukselle 2000-luvulla. Maailma ei ole kuitenkaan staattinen, vaan johtamisen haasteet muuttuvat jatkuvasti. Myös tutkimustieto johtamisesta ja seurakuntien todellisuudesta muuttavat koulutustarpeita. Näihin haasteisiin vastataan myös kirkon johtajien koulutuksella sen kehittämisellä.

Kirjo 2005 johtamiskoulutusohjelman päivittämisestä on keskusteltu jo pidemmän aikaa, sillä seurakuntien toimintaympäristö ja johtamistyön haasteet muuttuvat. Tällä kertaa uudistusta on toteutettu toisin kuin aiemmin. Nyt ei kutsuttu koolle työryhmää laatimaan kokonaissuunnitelmaa, vaan yksittäisiä koulutuksia on Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakun-

tien yhteistyönä uudistettu vähitellen. Uuden suunnitelman taustalla voidaan nähdä Kirjo 2005 -suunnitelman rakenteet, mutta toteutus-suunnitelmia on uudistettu merkittävästi. Samalla koulutusten nimet ovat muuttuneet. Näin on luotu uusi **Johtamisen erityiskoulutus** (JOK 50+ op), joka muodostuu useista yksittäisistä 5–30 opintopisteen moduuleista.

Kirkon johtamiskoulutukset ovat monimuotoista työelämälähtöistä koulutusta, jossa ohjattu oppiminen tapahtuu ensisijaisesti arjen johtamistyössä. Johtamisen erityiskoulutus on eräänlainen johtajana kehittymisen polku, jonka aikana osallistutaan työtehtävien kannalta mielekkäisiin koulutuksiin. Se rakentuu vähitellen opiskelijan osallistuessa itsensä ja työtehtäviensä kannalta mielekkäisiin koulutuksiin.

Johtamisen perusteet

Polku alkaa uudesta *Johtamisen perusteet* -koulutuksesta (5 op). Moniammatillinen ja työelämälähtöinen työskentely mahdollistaa johtamistehtävistä kiinnostuneiden yhdessä oppimisen. Se on tarkoitettu seurakunnan johtamistehtävissä jo toimiville, niissä aloittaville tai niistä kiinnostuneille. Hiippakuntien järjestämään koulutukseen voidaan ottaa myös seurakunnan lähettämiä vapaaehtoistehtävissä toimivia seurakuntalaisia sekä luottamushenkilöitä. Kirkon tule-

Kirkon johtamiskoulutukset ovat monimuotoista työelämälähtöistä koulutusta.

vaisuuden kannalta keskeistä on työyhteisöjen yhteistoimintakulttuurin vahvistaminen, vuoropuhelu, jatkuva uudistuminen ja yhteisön voimavarojen esiin saaminen.

Syvennämälle johtamiseen

Johtamisen erityiskoulutuksen viimein vaihe on Kirkon koulutuskeskuksen järjestämä *Syvennämälle johtamiseen* -koulutus (15/30 op, entinen Kirjo III). Se on johtamisosaaamista syventävä koulutus, joka tukee itse-reflektiota ja itsensä kehittämistä johtajana. Koulutus on tarkoitettu kokeneille johtajille, joilla on runsaasti johtamiskoulutusta ja jotka kokevat hyötyvänsä verkostoitumisesta, oppimisyhteisöstä ja prosessinomaisesta etenemisestä oman kehittymisensä tueksi.

Työskentelyssä luodaan ja mahdollistetaan kehittämisympäristö ja kokemuksellinen tila, joka tukee

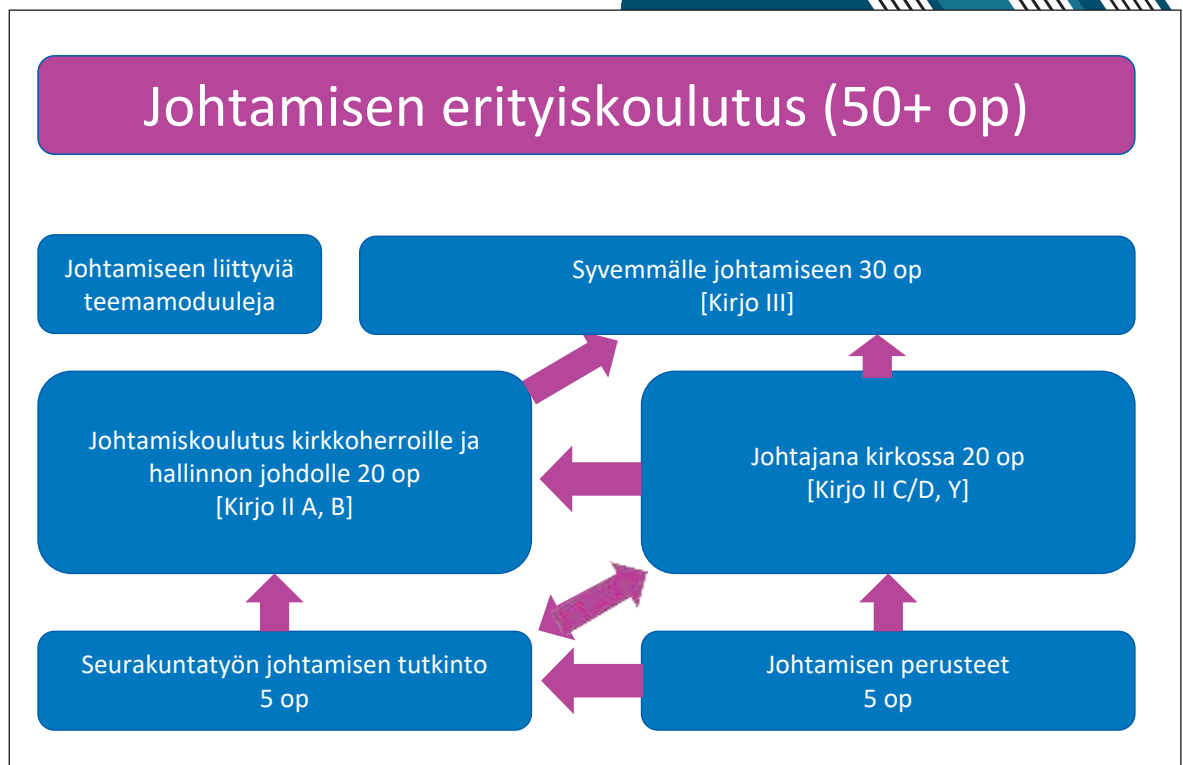
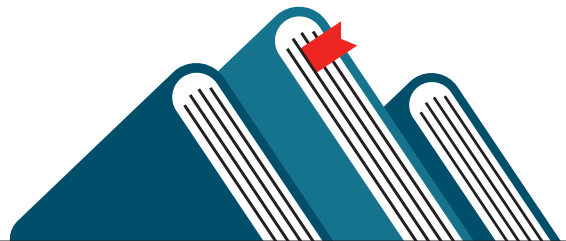
>>>

osallistujan oman potentiaalin tunnistamista ja käyttämistä, haastaa kokeilemaan uutta sekä ylittämään omia rajoja ja rajoituksia. Koulutus myös rohkaisee ajattelemaan, katso-
maan, sanoittamaan ja hahmotta-
maan toimintaympäristöä ja työn
lähtökohtia toisin. Se myös mah-
dollistaa uusiutumisen johtajana
haastaen pohtimaan sekä keskeisten
prosessien johtamista että omaa
rooliaan johtamistehtävissä. Kou-
lutuskokonaisuus tarjoaa ohjatun,
kaksi vuotta kestävä oppimispolun
(15 op). Tämän jälkeen on mahdol-
lista jatkaa, oman kiinnostuksen
pohjalta, yhteisölliseen valmennus-
prosessiin (+ 15 op).

Johtajana kirkossa

Näiden ohella Johtamisen erityis-
koulutukseen sisältyy monia muita
koulutuksia, joita opiskelija voi
valita kiinnostuksensa ja työtehtä-
viensä tarpeiden mukaan. *Johta-
jana kirkossa* (20 op, entinen Kirjo
II C/D/Y) on Kirkon koulutus-
keskuksen järjestämä moniamma-
tillinen johtamiskoulutus, joka on
tarkoitettu niille, jotka haluavat ke-

hittää johtamisosaamistaan. Koulus-
tuksessa perehdytään laaja-alaisesti
johtamistyön eri ulottuvuuksiin ja
sen aikana toteutetaan osallistujien
ns. 360-arviointi. Opiskelussa hyö-
dynnetään paljon osallistujien omaa
johtamiskokemusta. Koulutus so-
veltuu johtamistehtävissä toimiville
kirkon ja seurakuntien työntekijöille
sekä ylempää pastoraalitutkintoa
suorittaville papeille.

Seurakuntatyön johtamisen tutkinto

Hiippakuntien järjestämä *Seurakuntatyön johtamisen tutkinto* (5 op) antaa kelpoisuuden hakea kirkkoheran tehtävään. Tutkinto uudistuu vuoden 2021 alussa. Piispainkokous on päättänyt tutkinnon sisälöstä. Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntien yhteistyönä on uudistettu opetus- ja toteutussuunnitelmia. Tutkinto antaa papille kirkkoheran viran hoitamisen kannalta välttämättömiä tietoja, taitoja ja osaamista. Näin muodostuu kokonaiskuva kirkkoherran tehtävistä, hengellisestä ja strategisesta johtamisesta sekä seurakunnan hallinnosta.

Tutkintoa uudistettaessa on kehitetty sen sisältöjä sekä muutettu arviointikäytäntöjä. Psykologinen soveltuvuustutkimus poistuu, ja sen korvaa tuomiokapitulin organisoima johtamispotentiaalikartoitus ja uraohjauskeskustelu. Johtamispotentiaalikartoitus on tarkoitettu papin itsereflektion tueksi ja henkilökohtaisen ammatillisen uraohjauskeskustelun pohjamateriaaliksi. Keskustelussa selvitetään papin ammatillisia suuntautumisvaihtoehtoja sekä motivaatiota ja valmiuksia hakeutua tuossa vaiheessa suorittamaan kirkkoherran virkaan kelpoisuuden antavaa koulutusta. Ne muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla pappi hahmottaa motivaatioitaan ja persoonallisia valmiuksiaan kirkkoherran tehtävään. Kartoitukseen ja uraohjauskeskusteluun osallistuminen on pakollista, mutta ne eivät ole osa koulutuksen arvioin-

tia. Koulutukseen osallistuvalla edellytetään myös pastoraalitutkinnon sekä edellä mainitun uuden Johtamisen perusteet -koulutuksen suorittamista.

Johtamiskoulutus kirkkoherroille ja hallinnon johdolle

Johtamiskoulutus kirkkoherroille ja hallinnon johdolle (20 op, ent. Kirjo II A & B) on hiippakuntien järjestämä koulutus, joka on suunnattu uusille kirkkoherroille, hallinnon ja talouden johtaville viranhaltijoille sekä seurakuntayhtymien ylimmälle johdolle. Koulutuksessa johtamistehtävissä toimiva syventää osaamistaan ja tietämystään johtamistyössä. Oppiminen tapahtuu intensiivijaksoilla sekä osallistujan omassa toimintaympäristössä. Se liittyy saumattomasti käytännön johtamistyöhön.

Koulutus mahdollistaa syventymisen oman työalan johtamisen kysymyksiin sekä seurakunnan toiminnan tarkasteluun kokonaisuutena. Koulutus tukee samalla seurakunnan toiminnan ja talouden kehittämistä. Koulutuksessa johtamistyötä tarkastellaan neljän keskeisen osaamisalueen kautta: tulevaisuuden johtaminen, hallinnollinen johtaminen, henkilöstöjohtaminen sekä johtaminen viestintänä ja vuorovaikutuksena.

Erilaisia ajankohtaiskoulutuksia

Edellä kuvattujen Johtamisen erityiskoulutukseen sisältyvien koulutusten ohella sekä Kirkon koulutuskeskus että hiippakunnat järjestävät

Johtamisen erityiskoulutus on eräänlainen johtajana kehittymisen polku.

erilaisia ajankohtaiskoulutuksia johtamiseen liittyvistä teemoista. Myös monet yhteistyökumppanit tarjoavat kirkon johtajille sopivaa koulutusta. Näihin voi tutustua esimerkiksi kirkon henkilöstökoulutuskalenterin avulla.

Johtamisen erityiskoulutuksesta löytyy runsaasti lisätietoa Evl.fi/Plus -sivuilta. Siellä voi tutustua mm. moduulien toteutussuunnitelmiin. Kirkon johtamiskoulutuksen sisältöjä avataan lähemmin kirjassa *Laki, evankeliumi & KirVESTES – Johtajana kirkossa* (toim. Kopperi & Malo & Tanska, Kirjapaja 2019). Tarkempia tietoja voi kysyä myös Kirkon koulutuskeskuksen johtamiskouluttajilta - Terttu Malo ja Markku Tynkkynen - sekä hiippakuntien dekaaneilta. ✕

SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÖIDEN KIRJASTOJÄRJESTELMÄ

ELVI HÄRKÄNEN

C-KANTTORI

Voisiko nuottien ja muiden materiaalien ostossa säästää lainaamalla niitä nykyistä tehokkaammin seurakunnasta toiseen työntekijöiden yhteisen kirjastojärjestelmän avulla? Kuljettamisessa saattaisi olla apua yleisten kirjastojen kuljetuksista. Nämä sekä esim. yliopistokirjastot voisivat auttaa kirjastojärjestelmän toteuttamisessa.

Hartauskirjallisuutta ja rippikoulumateriaalia voisi niin haluttaessa laittaa seurakuntien kirjastojärjestelmään omiin luetteloihinsa.

Järjestelmä helpottaisi etenkin sähköisen materiaalin, esim. digitoitujen nuottien ja uusien sävellysten käyttöä ja levittämistä myös äänitteinä. Jos järjestelmää myytäisiin ulkomaille, seurakunta voisi hyötyä

siitä taloudellisesti. Digitaalisten sisältöjen suhteen seurakuntien kirjastojärjestelmä voisi olla kansainvälinen, miksei maailmanlaajuinenkin. Tällöin vaikkapa uudet suomalais-sävellykset voisivat levitä sitä kautta, ja mekin saisimme uutta kirkkomusiikkia ulkomailta käyttöömmme.

Seurakunnissa olisi joka tapauksessa syytä olla luettelo kaikista nuoteista! Vaikkapa tulipalon, varkauden tai vandalismin osuessa kohdalle olisi helpompaa arvioida menetettyjen nuottien arvo ja myös hankkia uudet kappaleet tärkeimmistä nuoteista. Kanttoreiden olisi helpompaa suunnitella tulevia ohjelmistoja yhdessä toisten saman seurakunnan kanttorien kanssa, ja myös kotoa käsin.

Järjestelmään yhdistettävä kalenteri

Työn suunnittelussa voisi olla apua kirjastojärjestelmään yhdistetystä kalenterista. Työvuorossa olevat kanttorit voisivat siirtää kalenteriin nuotteja suoraan kirjastojärjestelmästä ja varata ne näin omaan/kuorojensa ja muiden kokoonpanojensa käyttöön. Tällaisen kalenterin avulla olisi helppo tehdä konsertti-ohjelmiakin. Tulostusmahdollisuuden pitäisi olla laaja, jotta saataisiin helposti tulostetuksi vaikka luettelo joulunajan kuoronuoteista. Kalenteri voisi olla samalla keskustelupalsta työn yhteisen suunnittelun areenaksi.

Luettelointityön voisi hoitaa joku muukin kuin kanttori, kunhan olisi olemassa valmis pohja täytettävine kenttineen; vaikka kuorolaiset tai vapaaehtoiset, kesätyöntekijät tai työttömät kirjastotyöntekijät. Itse luetteloin Ahlaisten kanttorina ollessani kirkkoherran pyynnöstä kaikki seurakunnan nuotit, ja siihen meni vain joitakin päiviä.

Tietokentät

Työskentelin 11 vuotta kanttorina. Kun suoritin informaatiotutkimuksen aineopintoihin kuuluvaa tietokanta-analysiskurssia tulini siihen tulokseen, että luetteloitaessa täytettävät kentät voisivat olla seuraavanlaisia. Seurakunta ja kanttori voisivat valita kentistä omasta mielestään tärkeimmät.

- **Säveltäjä ja teos/nuottikirja.** Ennakoiva tekstinsyöttö helpottaisi luettelointityötä, niin että järjestelmä ehdottaisi esim. Buxtehudea, kun siihen kirjoitettaisiin ensimmäiset kirjaimet ”Bu”.
- **Sävellaji.** Rullattavasta valikosta saisi etumerkinnot helposti esiin. Luetteloijien ei tarvitsisi tunnistaa sävellajeja, jos luetteloitaisiin etumerkinnot perusteella. Sävel-

lajiin on esim. alku- ja loppusoittojen suunnittelussa tärkeä asia.

- **Kirkkovuoden ajankohta.** Rullattava valikko, tärkeimmät ajankohdat aikajärjestyksessä alkaen adventista.
- **Kokoonpano.** Kuoro - millainen kuoro, urut, piano jne. Rullattava valikko.
- **Nuotin sijainti.** Sivutoimipiste, pääkirkko jne.
- **Sivumäärä.** Valittavissa rullattavasta valikosta.
- Käyttäjät voisivat luoda järjestelmässä **henkilökohtaisia luetteiloita**. Silloin olisi helppo seurata, mitä on soittanut ja suunnitella, mitä aikoo jatkossa soittaa. Esim. konsertoivat urkurit voisivat merkitä kappaleiden kestot suoraan omiin henkilökohtaisiin kirjastoluetteloihinsa, jos järjestelmä sisältäisi sellaisen kentän.
- **Varauskenttä.** Sisäänkirjautumisen henkilökohtaisilla tunnukilla mahdollistaisi esim. kanttorille oman seurakunnan nuottien varaamisen omaan käyttöön. Tällöin seurakunnan yhteisessä kirjastojärjestelmässä varauskenttään ilmestyisi varausta tehdessä varaajan nimikirjaimet.
- **Lisähuomautuksia.** Kenttään voisi kirjoittaa, esim. ”liian korkea meidän sopraanoillemme” tai ”puuttuu sivuja”.
- **Kenttä,** josta voisi rullattavasta valikosta valita ”Poistettu”, ”Korjattavana”, ”Kadonnut” tms. Näin vältettäisiin turhat tiedustelut.
- **Lainauksen** olisi ehkä tapahduttava niin, että kanttorit tai muut seurakunnan työntekijät, joiden käytössä olevaa materiaalia lainauspyyntö koskisi, hyväksyisivät lainauspyynnön. Muutenhan kukaan ei voisi luottaa siihen, että hänen käytössään olevat materi-

aalit/nuotit eivät olisi lähteneet jonnekin lainaan juuri, kun hän olisi tarvinnut niitä.

- Seurakuntien kanttorit ja muut työntekijät laittaisivat yhdessä **lainauskieltoon** nuotit/materiaalit, joita ei voi lainata, koska niitä tarvitaan jatkuvasti ja joskus odottamattakin esim. tavallisimmat surumusiikit, häämarssit tms. Nämä voitaisiin varustaa merkinnällä ”lainauskielto” ja esim. taulukon pohja voisi olla keltaisella värillä. Silloin henkilö voisi tarvittaessa ottaa yhteyttä työntekijöihin ja pyytää, saisiko käydä ottamassa kopion.

Tekijänoikeusasiat ym.

Tekijänoikeusasiat pitäisi huomioida jo suunnitteluvaiheessa. Lainausajan pituudesta ja muista säännöistä olisi sovittava selvästi. Jos joku ei palauttaisi lainaamiaan nuotteja ajoissa, tulisi myöhästymisestä seuraava sakko lainaajan maksettavaksi, niin ettei seurakunnalle koituisi tällaisesta ylimääräisiä kuluja.

Nuotiston kunnan arviointi, päällystys- ja korjaustyö sekä varsinkin arvokkaimpien nuottien digitoiminen olisi mielestäni kätevää yhdistää luettelointityöhön, koska kanttoreilla ei aika yleensä tahdo riittää tällaiseen. ✕

Kokeile Kirkkomusiikkia – Tilaa ilmainen näytenumero!*

Kirkkomusiikki yllättää monipuolisuudellaan:
Kuorolaulu, äänenmuodostus, ammattimuusikkous, upeimmat klassikot ja musiikin uudet suuntauksset.

KIRKKOMUSIIKKI – maamme vanhin musiikin aikakauslehti jo vuodesta 1925.

* Lähetä viesti: skml@skml.fi
tai tekstiviesti numeroon 050 336 5396
Kirjoita viestiin "kirkkomusiikki"
Näytelehtiä on saatavilla rajoitettu määrä.

Tapio Lampinen

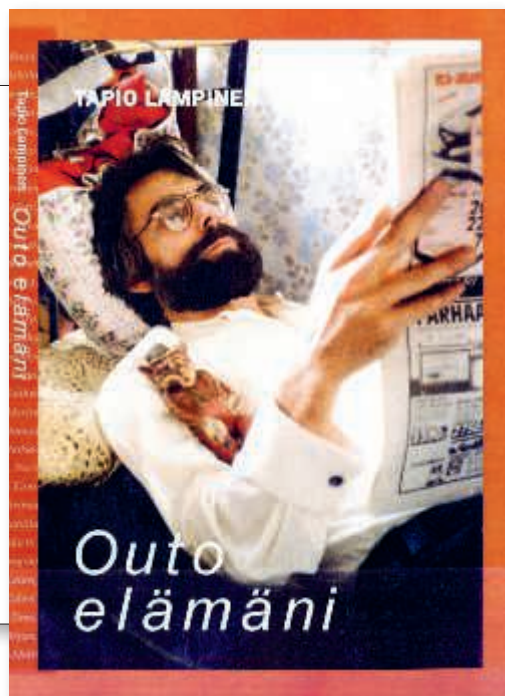
Outo elämäni

Juttuja Teologisen tiedekunnan
kulussien takaakin 194 s.

25 €

Tilaukset:

www.vaylakirjat.fi/kirjat
tai 044 538 3833.

KIRKON AKATEEMISET –
KYRKANS AKADEMIKER AKI R.Y.
Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimin arkisin klo 10–14. Puh. (09) 4270 1503,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset
osoitteeseen edunvalvontaa@akiliitot.fi

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund R.y. www.pappisliitto.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja,
Pappisliitto
Janne Keränen**

Suomen Lähetyksseura
palvelupäällikkö,
pastori, TM
Puh. 040 676 1790
janne.keranen@suomenlahetyksseura.fi

PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUND

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi, kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja,
Kanttori-urkuriliitto
Minna Raassina**

Savonlinnan seurakunnan
johtava kanttori, MuM,
Diplom-Kirchenmusikerin (A)
Puh. 044 776 8060
minna.raassina@evl.fi

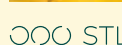

SUOMEN TEOLOGILIITTO
Finlands teologförbund r.y.
www.teologiliitto.fi
Perustettu 2.6.2017

**Puheenjohtaja,
Teologiliitto
Laura Leipakka**

Helsingin
seurakuntayhtymä
tapahtumakoordinaattori,
TM
Puh. 040 8278 514
laura.leipakka@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni
pastori, TM, PsM
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

Yleishallinto,
neuvottelutoiminta,
edunvalvonta,
palvelussuhdeneuvonta

ASIAANTUNTIJAT

Ina Laakso
TM
Puh. (09) 4270 1501
GSM 044 491 9195
ina.laakso@akiliitot.fi

Koulutuspolitiikka, Teologiliiton
hallinto, teologien uraneuvonta,
palvelussuhdeasiat,
opiskelijatyö (teologia)
10.8.2020–31.12.2020

JÄSENPAVELUSIHTTEERIT

Tuija Kukkonen
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Jäsenyysasiat, alaostot,
luottamusmiesskurssit

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

Sanni Kuisma
TK
Puh. (09) 4270 1517
sanni.kuisma@akiliitot.fi
vs. 12.9. – 31.12.2020

Jäsenyysasiat

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Merja Laaksamo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja,
AKIn viestintä, Pappis-
liiton hallinto ja alaostot-
toiminta, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Annukka Ruusula
kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriliiton hallinto
ja alaostot toiminta,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta,
opiskelijatyö (kirkkomusiikki)

LAKIMIES
Maarit Engström
OTM, KTM
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
maarit.engstrom@akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,
luottamusmiestoiminnan
koordinointi, koulutustehtävät

JÄRJESTÖKOORDINAATTORI
Ilari Huhtasalo
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1513
GSM 044 036 1610
ilari.huhtasalo@akiliitot.fi

Hallinto, jäsenpalvelut,
kokousjärjestelyt

TUUTTI
Vieraileva
työhyvinvoinnin
asiantuntija

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10–16 Eversheds Asianajotoimisto Oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.

TaskuTurva-sovelluksessa
vakuutusturva aina mukana

Tyytyväisimmät asiakkaat –
EPSI Rating -asiakastyytyväisyystutkimuksen
voittaja jo kahdeksan kertaa

Asioi kätevästi
verkossa turva.fi

Mutkatonta
palvelua

Tavataan verkossa,
toimistolla tai
vaikka kotonasi

Avainlippu –
suomalaista turvaa

10 % jäsenalennus
ammattiliittojen jäsenille

Ammattiliiton jäsenille
räätälöityjä tuotteita

10 % omistaja-alennus

Liittokasko –
parasta turvaa autollesi

*Hymyile,
olet Turvassa.*

**Mekin uskomme,
että yhdessä olemme enemmän.**

Ammattiliiton jäsenenä saat parhaat Turvan edut,
täyden kympin alennukset ja räätälöidyt tuotteet.

Tutustu osoitteessa turva.fi/aki

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5110

